

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

PAGRINDINIO UGDYMO
MUZIKOS BENDROSIOS PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Rekomendacijas rengė: dr. A. Girdzijauskas, Ž. Jankevičienė, J. Turlienė, dr. E. Velička, U. Vainis.

Turinys

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.....	2
1.1. Metodinių rekomendacijų paskirtis 2021 m. atnaujintų BP turinio kontekste.....	2
1.2. Metodai ir būdai, kaip mokyti naują Muzikos turinį, įtrauktą į atnaujintą BP.....	3
2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus	16
2.1. Pasiekimų sritys	17
2.2. Aukštesnius mokinių pasiekimus skatinantys būdai	18
2.3. Formuojamasis vertinimas ir vertinimo kriterijai	18
2.4. Muzikavimo ir kūrybos užduočių atlikimo procesas	19
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.....	20
3.1. Muzikos ir kitų mokomųjų dalykų integravimas pagrindiniame ugdyme (5–10 kl.).....	20
3.2. Ugdymo muzika metodai tarpdalykinėse pamokose.....	21
3.3. Integruotų muzikos ir kt. Dalykų pavyzdžiai	21
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas	22
4.1. Dalykinių sąvokų vartojimas.	23
4.2. Nuotolinio ugdymo galimybės muzikos pamokoje, ugdant kalbinius gebėjimus.....	24
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 proc. pamokų.	24
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.	25
6.1. Muzikos ilgalaikis planas 5–6 klasei	25
6.2. Muzikos ilgalaikis planas 7–8 klasei	30
6.3. Muzikos ilgalaikis planas 9–10 ir I–II gimnazijos klasei.....	35
6.4. Muzikos pamokų ciklą 5–10 klasėms pavyzdžiai.....	40
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	41
7.1. Naudingos interneto nuorodos pradinio ugdymo pakopos muzikos pamokoms.....	41
7.2 Naudingi Lietuvos ir užsienio muzikos mokytojų YouTube kanalai ir ištekliai:	42
7.3. Skaitmeniniai įrankiai ir priemonės muzikos pamokoms 5-10 kl.....	43
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	45
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	46

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos

1.1. Metodinių rekomendacijų paskirtis 2021 m. atnaujintų BP turinio kontekste.

Muzikos dalyko turinys atnaujintas vadovaujantis [Bendrujų programų atnaujinimo gairėmis](#), patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. V-1317 „Dėl Bendrujų programų atnaujinimo gairių patvirtinimo“, [Bendrujų programų atnaujinimo vadovu](#), [Kompetencijų ir vaiko raidos aprašais](#).

Muzikos dalyko programos metodinių rekomendacijų paskirtis – padėti mokytojams įsisavinti atnaujintą muzikos dalyko programos turinį, teikti praktinių patarimų kaip galima būtų jį įgyvendinti. Programos tekstą sudaro aštuoni skyriai. Pirmajame aprašoma dalyko paskirtis. Nagrinėjamas muzikos fenomenas, jo svarba individui ir bendruomenei, savaiminė ir instrumentinė ugdomoji vertė, muzikos disciplinos paskirtis. Antrajame skyriuje aprašyti muzikos dalyko tikslas ir uždaviniai įvairiose ugdymo pakopose. Trečiasis skyrius aprašo muzikos sąsajas su bendrosiomis kompetencijomis. Ketvirtajame ir penktajame skyriuose aprašomos muzikos pasiekimų sritys: Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A); Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B); Muzikos pažinimas ir vertinimas (C); Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D), bei kiekvieno koncentro mokinių muzikinių pasiekimų raida pagal šias sritis. Šeštajame skyriuje išdėstytas rekomenduojamas mokymosi turinys.

Strateginiai Bendrujų programų gairių uždaviniai – tai į mokinių kompetencijas orientuotas ugdymas. Išskiriamos šios bendrosios kompetencijos: (1) pažinimo kompetencija; (2) socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija; (3) kūrybinė kompetencija; (4) pilietiškumo kompetencija; (5) kultūrinė kompetencija; (6) komunikavimo kompetencija; (7) skaitmeninė kompetencija. Toliau aprašoma, kaip minėtos kompetencijos susijusius su mokinių muzikiniu ugdymu, ir kaip muzika galėtų prisidėti ugdant minėtas mokinių kompetencijas.

Pažinimo kompetencija. Per muzikos pamokas mokiniai ugdomi pažinimo kompetenciją įgydami muzikos žinių bei gebėjimų, mokydamiesi kritiškai mąstyti ir sprendami muzikines kūrybines problemas. Muzikuodami, kurdami muziką ir jos klausydamiesi, mokiniai mokosi įveikti išskylančius iššūkius, rasti tinkamus sprendimus. Įveikdami muzikavimo sunkumus ir muzikinės kūrybos iššūkius jie mokosi mokytis. Operuodami muzikos kalbos elementais ir struktūromis jie mokosi suvokti muziką kaip prasmingą neverbalinį garsinį tekstą. Muzikos kūrinio suvokimas – savitas mąstymo būdas: tai kognityvinis iššūkis, reikalaujantis pastangų ir skatinantis savižiną ir saviugdą. Nagrinėdami muzikos reiškinių įvairovę mokiniai įgyja muzikinės kultūros pagrindų.

Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Drauge muzikuodami, diskutuodami, sprendami kūrybines problemas, mokiniai mokosi bendrauti ir bendradarbiauti. Euritmškai judėdami pagal muziką (t. y. judesiais reaguodami į besikeičiančias muzikos savybes), jie ugdomi empatijos gebėjimus, mokosi stebėti ir jausti vienas kitą (ugdomas *aš-ir-kitas* santykio supratimas). Pažintis su kitų kultūrų (subkultūrų) ir stilių muzika mokiniams atveria galimybę pažinti *kitą*, taip ugdytis empatiškumą ir toleranciją. Muzika svarbi ir kaip psichologinės savireguliacijos būdas (diskutuojama apie aktyvinantį ir raminantį muzikos poveikį, nagrinėjami pavyzdžiai). Ypač svarbios muzikuojant patiriamos teigiamos emocijos, savižina, asmenybės ūgtis ir savivertės augimas, patiriami įveikiant mokinio jėgas atitinkančius muzikinius iššūkius. Su šia kompetencija siejasi ir atskiros dalyko temos (pvz., triukšmo tarša ir akustinė higiena; muzika ir žalingų įpročių prevencija, kt.).

Kūrybiškumo kompetencija. Muzikinis ugdymas su kūrybiškumu visų pirma siejasi per kūrybines veiklas: komponavimą, improvizavimą, aranžavimą, muzikinės kultūros pažinimą ir interpretavimą. Per muzikos pamokas skatinamas muzikinės raiškos galimybių tyrinėjimas, muzikinė mokinių kūryba bei muzikinės patirties refleksija. Mokiniai kelia probleminius klausimus, mokosi juos kūrybiškai spręsti ieškodami įvairių sprendimo būdų, interpretuodami ir vertindami kuriamą, klausomą ir atliekamą muziką. Muzikuodami, kurdami muziką, ją analizuodami ir vertindami mokiniai plėtoja spontaniškus ir racionalius

kūrybinės raiškos ir mąstymo būdus, mokosi juos derinti. Jie generuoja muzikines ir kitas kūrybines idėjas (įprastu būdu ar pasitelkdami IKT teikiamas galimybes).

Pilietiškumo kompetencija. Muzikos pamokose pilietiškumo kompetencija ugdoma per atskiras temas, muzikos (atliekamos ir klausomos) repertuarą. Mokiniai mokosi suvokti ir paaiškinti muziką kaip simbolinę galią, telkiančią ir vienijančią bendruomenės ir visuomenę (pvz., protesto muzikos reikšmė, „dainuojančioji revoliucija“, kt.). Mokomasi himnų, kitų svarbią simbolinę reikšmę įgijusių autorinių bei liaudies dainų. Svarbi pažintis ir su Lietuvos tautinių bendrijų muzika (lenkų, baltarusių, rusų, žydų, karaimų), padedanti suvokti pilietinės visuomenės etninę įvairovę. Mokiniai mokosi suprasti ir pagrįsti autorinių bei gretutinių teisių reikšmę, etiško ir legalaus kūrybinių ir jų įrašų panaudojimo svarbą. Jie bendruomeniškai ir atsakingai prisideda prie klasės, mokyklos renginių (ypač susijusių su Valstybės šventėmis) organizavimo, juose dalyvauja.

Kultūrinė kompetencija. Ji apima kultūrinį išprusimą (kultūrinės žinias), kultūrinę raišką (gebėjimus ir įgūdžius) ir kultūrinį sąmoningumą (vertybines nuostatas). Per muzikos pamokas mokiniai mokosi vertinti muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, ugdomi muzikinės kultūros įvairovės supratimą. Susipažindami su muzikos reiškinių, žanrų, stilių, epochų ir kultūrų (subkultūrų) įvairove jie plečia savo muzikinį kultūrinį akiratį, ugdomi pozityvias nuostatas kitų kultūrų muzikos atžvilgiu, mokosi išvengti kultūrinių stereotipų, ugdomi empatiją. Dainuodami liaudies dainas jie giliau susipažįsta su savo etnine kultūra, nagrinėdami ir atlikdami šiuolaikinę muziką įgyja šiuolaikinės Lietuvos, Europos ir pasaulio muzikinės kultūros raidos tendencijų supratimą, pagal savo išgales dalyvauja kultūriniame gyvenime.

Komunikavimo kompetencija. Muzika yra neverbalinė garsinė komunikacija, vykstanti tarp muzikos kūrėjų, atlikėjų ir klausytojų, o muzikos kūriniai – tai prasmę turintys neverbaliniai pranešimai. Pamokoje mokiniai mokosi kurti ir atlikti, klausytis, analizuoti, interpretuoti ir muzikos kūrinius. Klausydamiesi muzikos, muzikuodami ir kurdami muziką, mokiniai komunikuoja ne tik žodiniu, bet ir neverbaliniu būdu (pvz., reaguoja į muziką, perteikia jos įspūdį kūno kalba, judesiu, piešiniu). Jie mokosi suvokti kūrinį kaip prasmingą muzikinį pranešimą ar tekstą, kuris perteikiamas savitomis (iš esmės neverbalinėmis) muzikinės kalbos ir išraiškos priemonėmis. Mokiniai mokosi suvokti ir vertinti muzikos priemonėmis siunčiamus pranešimus, ugdomi medijų raštingumą.

Skaitmeninė kompetencija. Mokinių skaitmeninės kompetencijos ugdymas apima visas muzikinės veiklos rūšis: muzikos kūrimą, muzikavimą ir muzikos reiškinių bei kultūrinių kontekstų pažinimą. Muzikuodami ir kurdami muziką, mokiniai mokosi valdyti ne tik realius, bet ir virtualius muzikos instrumentus, kitus muzikavimo bei muzikos kūrimo įrankius. Komponuodami muziką, mokiniai mokosi sudaryti algoritmus ir juos sąmoningai taikyti. Pažintis su natų rašymo programomis mokiniams padeda mokytis natų rašto. Mokiniai savo muzikavimo ir kūrybos bandymus ar pavyzdžius skaitmenina, skelbia internetinėje erdvėje, mokosi kibernetinio saugumo principų ir autorinės etikos reikalavimų. Pažindami muzikos reiškinius ir kontekstus, jie mokosi saugiai ieškoti reikiamos garsinės, tekstinės, vaizdinės informacijos muzikos klausyimosi platformose ir socialiniuose tinkluose, kritiškai ją vertinti.

1.2. Metodai ir būdai, kaip mokyti naują Muzikos turinį, įtrauktą į atnaujintą BP.

Atnaujinta muzikos dalyko bendroji programa yra orientuota į praktiniu patyrimu grįstą muzikinio ugdymo filosofiją, kuri postuluoja, kad visavertis muzikinis ugdymas turi apimti ir *muzikos mokymąsi*, o ne vien *mokymąsi apie muziką*. Ši filosofija teigia, kad mokinių muzikavimas ir muzikinė kūryba – būtini visaverčio muzikinio ugdymo komponentai, padedantys mokiniams muziką patirti „iš vidaus“ ir ugdyti muzikos mėgėją (D. Elliott, 1995). Atsižvelgiant į šį paradigmą muzikos filosofijos posūkį, formuluojami muzikinio ugdymo tikslai ir uždaviniai bei keturios pasiekimų sritys: Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A); Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B); Muzikos pažinimas ir vertinimas (C); Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D). Laikomasi nuostatos, kad visybiškas muzikinis ugdymas įmanomas tik tuomet, kai mokinys turi galimybę visus šiuos dalyvavimo muzikinėje veikloje būdus patirti betarpiškai, iš pirmojo asmens pozicijos. Praktika rodo, kad vien į pasyvų muzikos

klausymąsi ir jos aptarimą orientuotas muzikos mokymas yra kraštutinai neefektyvus, neatnešantis mokiniams praktinės naudos, nesuteikiantis muzikavimo patirties, todėl yra beprasmiškas.

Šiuolaikinė muzikos pamoka – įvairi ir daugiamatė, ji apima daugybę veiklos rūšių: muzikavimą (dainavimą drauge ir po vieną, su pritarimu ir *a cappella*, grojimą pasirinktais mokykliniais instrumentais – melodiniais, harmoniniais ir ritminiais, ansamblinį muzikavimą), dirigavimą ir reagavimą į muziką judesiu, kūno perkusiją ir eiritmiją, ritmavimą ir solfedžiavimą, natų skaitymą ir natų rašto pratybas, muzikos teorijos ir muzikos istorijos elementus, muzikinę kūrybą (improvizavimą, komponavimą, aranžavimą), muzikos klausymąsi ir jos aptarimą, muzikinės kultūros kontekstų nagrinėjimą. Muzikos pamokos būna produktyvios ir naudingos tuomet, kai minėtos įvairios muzikinės veiklos rūšys yra ne tik siejamos tarpusavyje, bet ir grindžiamos vienos kitomis, kai laikomasi muzikinio ugdymo logiškumo, nuoseklumo, integralumo principų. Svarbios tam sąlygos – būtina muzikos kabinetų techninė bazė (mokykliniai instrumentai, tinkama garso atkūrimo aparatūra), kokybiška mokomoji literatūra ir mokytojų profesinis pasirengimas.

1.2.1. Rekomendacijos pagrindinės ugdymo pakopos muzikos mokytojams

Atnaujintoje Muzikos dalyko programoje formuluojami tokie pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekiama kad mokiniai:

- išgyventų muzikavimo džiaugsmą ir kūrybinį pasitenkinimą, dalyvaudami muzikos kūrimo, atlikimo, suvokimo procesuose, puoselėdami bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimus; įveikdami muzikinius iššūkius patirtų savivertės augimą;
- plėtotų savo asmeninę bei kultūrinę tapatybę, sąmoningai ir argumentuotai rinktųsi atliekamą bei klausomą muziką;
- per muzikavimo, kūrybos ir muzikos klausymosi praktiką plėtotų savo muzikinę patirtį; mokytųsi muzikos kalbos bei ugdytų jos supratimą, pažintų muzikos kūrimo principus ir procedūras, muzikines struktūras ir formas;
- ugdytųsi gebėjimą kritiškai vertinti muzikinę kultūrą, atsižvelgdami į meno kūrinių socialinį kultūrinį, istorinį kontekstą; pažintų kūrinių žanrų ir stiliaus bruožus;
- puoselėtų pagarbą savo šalies muzikinės kultūros tradicijoms; plėtotų savo muzikinį kultūrinį horizontą, ugdytųsi pagarbą ir empatiškumą kitų kultūrų (subkultūrų) muzikai;
- sąmoningai ir atsakingai dalyvautų klasės ir mokyklos, bendruomenės, šalies muzikiniame gyvenime.

Atsižvelgiant į mokinių raidos ypatumus, Muzikos dalyko turinį ir pasiekimų aprašus, veiklos ir metodai metodinėse rekomendacijose dėstomi dviejų klasių koncentrais.

1.2.1. 5–6 klasės

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A).

Penktoje ir šeštoje klasėje su mokiniais tikslinga išbandyti įvairias muzikavimo formas: muzikuoti dainuoti ir groti visa klase, grupelėmis ir solo; dainuoti *a cappella*, ar su instrumentiniu pritarimu. Greta vienbalsio dainavimo pravartu išbandyti ir paprastas daugiabalsio muzikavimo formas: dainavimą dviem pulkais (antifona), dainavimą su burdono pritarimu, dainavimą kanonu. Parenkant muzikavimui tinkamą repertuarą, būtina atsižvelgti į bendrą muzikinį klasės lygį ir mokinių individualaus muzikavimo pasirengimo skirtumus. Pabrėžtina ir instrumentinio muzikavimo 5-6 klasėse svarba. Šiose klasėse tikslinga išmėginti grojimą ritminiais (lazdelėmis, džiambe, maraka), melodiniais (išilgine fleita ar dūdele, Orffo instrumentais), harmoniniais instrumentais (ukulele ar gitara, kanklėmis, klavišiniu instrumentu). Ypač rekomenduotina mokyti groti išilginėmis fletomis ir ukulelėmis. Grojimas fletomis lavina mokinių derminį ir melodinį mąstymą, padeda suvokti melodiją sudarančių gaidų ryšius, įprasmina natų rašto mokymąsi. Grojimas ukulelėmis lavina harmoninį mąstymą.

Ukulėlės daina

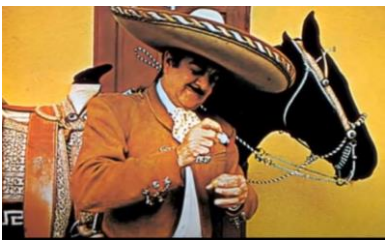
m. ir ž. Jurgitos Turlienės

<https://www.youtube.com/watch?v=pZA5oAB9pY0>

Pagrindinės šio koncentro turinio idėjos susijusios su svarbiausių muzikinės kalbos elementų ir struktūrų pažinimu, su muzikos formų ir žanrų įvairovės nagrinėjimu, kitų kultūrų muzikos pavyzdžiais. Todėl renkantis muzikavimui skirtą reperturą, būtina atsižvelgti į kūrinių dermę (ne tik mažoras, bet ir minoras, pentatonika, kt. dermės), metrą (dvejiniai ir trejiniai, mišrieji metrai), stilių įvairovę (folkloro, klasikos, populiariosios muzikos stilių pavyzdžiai), kultūrinį kontekstą (savos ir kitų kultūrų, Europos ir kitų žemynų muzikos pavyzdžiai). Muzikavimui skirti kūriniai turėtų sietis su nagrinėjamomis muzikinės kultūros temomis ir atskleisti pasirinkto žanro ypatumus. Kitų kultūrų dainas vertėtų dainuoti tų kultūrų kalbomis. Skirtingų kultūrų muziką puikiai reprezentuotų tokie kūriniai: „Oh when the Sains go marching in“ (JAV ankstyvasis džiazas), „La Cucaracha“ (Meksikiečių mariači), „Džambo bvana“ (Kenija, svahili kalba), „Tutira mai nga ivi“ (N. Zelandijos maorių), „Šabad Šalom“ (žydų) ir pan. Šiuos kūrinius galima: (a) dainuoti kaip dainas, (b) jų melodijas groti išilgine fleita ar kitu instrumentu, (c) melodijoms pritarti ukulele ar kitu harmoniniu instrumentu.

<https://www.youtube.com/watch?v=wyLjbMBpGDA>

<https://www.youtube.com/watch?v=6ISEzLP4tsA>

<https://www.youtube.com/watch?v=F7Ux30Kvors>

Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) **(B)**

Muzikos kūrybos 5-6 klasėse tikslas – padėti mokiniams nuodugniau susipažinti su muzikinės kalbos elementais ir struktūromis, nagrinėti įvairias jų panaudojimo kūryboje galimybes, eksperimentuoti. Parenkant kūrybos užduotis, būtina atsižvelgti į skirtingą klasės mokinių muzikinio pasirengimo lygį (pvz., dalis mokinių papildomai lanko muzikos mokyklas ar studijas, kiti – ne; dalis mokinių iš pradinės mokyklos yra atėję su silpnesniu muzikiniu pasirengimu). Improvizavimo ir kūrybos užduotys mokiniams leidžia su svarbiausiais muzikinės kalbos elementais, juos patirti ir praktiškai išbandyti. Įvairios improvizavimo ir komponavimo užduotys padeda mokiniams prisiminti ir pakartoti svarbiausias muzikos teorijos sąvokas, mokyti jas taikyti praktiškai.

Penktoje klasėje su mokiniais būtina pakartoti gamą, dėmės laipsnius, pagrindinius intervalus (neskirstant jų į didžiuosius ar mažuosius) oktavos ribose. Tai – pagrindinė medžiaga trumpų melodijų komponavimui. Aiškinant dėmės sandarą, tikslinga septynis dėmės laipsnius palyginti su septyniomis savaitės dienomis (kaip po sekmadienio vėl eina pirmadienis, taip po gaidos *si vėl* eina kitos oktavos *do*).

Improvizavimas – tai muzikos kūrimas ir atlikimas tuo pačiu metu. Pagal užduoties pobūdį improvizacijas galima skirstyti į melodines ir rimtines, vokalines ir instrumentines. Improvizuoti mokomasi pagal tam tikrą sutartą sąlygą: dėmę, metrą, sutartą formą ar pan. Pradėti mokyti improvizuoti lengviausia nuo elementarių melodinių struktūrų, turinčių dvi ar tris gaidas (pvz., sol-mi, la-sol-mi, mi-re-do). Jeigu penktokai pradeda mokyti groti išilginėmis fleitomis, improvizuoti patartina pradėti nuo gaidų *si-la-sol* (dėl patogaus skylių dengimo). Improvizamo klasėje būdai:

- *Klausimas-atsakymas*. Mokantis improvizuoti tikslinga mokyti pasiremiant muzikinio *klausimo-atsakymo* struktūra (pvz., mokytojas dainuoja arba groja motyvą-klausimą, mokinys improvizuoja motyvą-atsakymą). Klausimai ir atsakymai gali būti motyvo arba frazės apimties.
- *Tutti-Solo*. Kitas klasėje tinkamas būdas – rondo formos improvizacija (ABACADA...). Pasirenkama trumpa (2-jų ar 4-ių taktų) melodija, kurią groja visa klasė – ji naudojama kaip refrenas. Refreną (A dalį) groja visi (*tutti*), epizodus (B, C, D...) po vieną pakaitomis groja klasės mokiniai (*solo*).

Komponavimas – tai sąmoningas, intencionalus muzikos kūrinio konstravimas. Jis neturi improvizacijai būdingo spontaniškumo; jo tikslas – iš anksto numatytas muzikinis rezultatas, kurį galima užfiksuoti ir atlikti kaip muzikos kūrinį. Komponuodami mokiniai mokosi muzikos kalbos ir ją taiko praktiškai, aktualizuoja naujai įgytas muzikos teorijos žinias. Bet kuri komponavimo užduotis turi turėti aiškų tikslą (įvaldyti tam tikrą muzikinės kalbos elementą ar priemonę; pritaikyti tam tikrą komponavimo techniką, sukurti tam tikros muzikinės formos kūrinį, kt.).

Mokantis komponuoti su penktos klasės mokiniais, tikslinga užduotis sąmoningai supaprastinti: pvz., komponuoti tik ritmo piešinį (be melodijos), arba tik melodijos kontūrą (be ritmo). Užduotį išskaidant į atskirus etapus ar iškonstruojant ją į paprestenses sudedamąsias dalis. Komponavimo pratyboms tikslinga taikyti specialiai parengtus užduočių ruošinius. Melodiją komponuoti tikslinga pradėti mokyti nuo mažesnio skaičiaus gaidų (pvz.: mi-re-do arba la-sol-mi), po to gaidų skaičių pamažu didinti (do-re-mi-sol, vėliau – do-re-mi-sol-la). Pabrėžtina pentatonikos didaktinė nauda: pentatoninės melodijos beveik visuomet skamba darniai, jas nesunku užrašyti gaidomis ir atlikti muzikos instrumentu.

Penktos ir šeštos klasės mokiniams rekomenduotinos tokio pobūdžio kompozicijos užduotys:

- sukurti ritmą pagal tam tikrą sąlygą (pvz., panaudojant charakteringą ritmo figūrą);
- pritaikyti ritmą rimuotam tekstui (mįslei, patarlei ar eilėraščio stulpeliui);
- nurodytas melodijos gaidas išdėstyti atsitiktine ar laisvai pasirinkta eilės tvarka;
- sukurti melodiją iš pentatonikos garsų.
- Pritaikyti melodiją pasiūlytam ritmui.
- Sukomponuoti kūrinį pagal pateiktą pagal ruošinį (pvz., sudėstant jį iš atskirų fragmentų);

- Sukomponuoti tam tikros formos kūrinį: pvz., 4-ių taktų sakinį arba 8-ių taktų periodą; 3-jų dalių ABA formą; rondo ABACA formą (kuriant rondo formos kūrinį, pravartu remtis anksčiau sukurtomis melodijomis ar ritmais).

Aranžavimas – kūrinio pritaikymas kitokiam atlikimui ar kitos sudėties ansambliui., nei numatyta pirminėje versijoje. Aranžuojant remiamasi tomis pačiomis žiniomis ir įgūdžiais, kaip ir komponuojant, todėl aranžavimas nelaikytinas visiškai nauja ar nuo komponavimo reikšmingai besiskiriančia muzikinės veiklos sritimi. 5-je ir 6-oje klasėje mokiniai aranžuoti mokosi šiais būdais: (a) dainai pritaikydami harmoninį-funkcinį pritarimą (pvz., iš G7 ir C akordų), tą pritarimą grodami ukulele ar gitara, klavišiniu instrumentu ar kanklėmis; (b) dainai ar instrumentinei melodijai pritaikydami burdoną ar ritmo ostinato; (c) vienbalsę dainą ar instrumentinę melodiją.

Muzikos pažinimas ir vertinimas (C)

Ši veiklos sritis apima muzikos kūrinių klausymąsi, jų nagrinėjimą įvairiais aspektais, vertinimą. Muzikos kūrinių klausymasis atsietai nuo tam tikro kultūrinio konteksto pažinimo yra netikslingas ir beprasmis, lygiai kaip ir muzikinės kultūros faktų nagrinėjimas be muzikos klausymosi patirties yra bevertis. Renkantis kūrinius muzikos klausymuisi būtina atsižvelgti į mokinių muzikinę patirtį, jų interesus ir kultūrinį akiratį. Temas ir kūrinius tikslinga pateikti taip, kad jie vestų nuo žinomo link mažiau žinomo, nuo mokiniams įdomios, priimtinos muzikos link mažiau pažįstamos. Muzikos stilių ir kultūrų įvairtovė padeda formuoti platesnį kultūros akiratį, prisideda prie empatiškumo ugdymo.

Svarbiausi 5-6 klasių koncerto muzikinio ugdymo uždaviniai – plėsti mokinių muzikinį kultūrinį horizontą, turtinti jų muzikinės kalbos žodyną, todėl muzikos klausymuisi skirti kūriniai turėtų būti parenkami taip, kad padėtų šių uždavinių siekti. Ugdymo požiūriu ypač veiksminga yra muzikos klausymosi jungtis su muzikos atlikimu ir kūryba. Muzikos atlikimo ir kūrybos praktika leidžia į muziką pažvelgti „iš vidaus“, iš pirmojo asmens perspektyvos. Pvz., klasikinio rondo formos kūrinio klausymąsi pravartu sieti su rondo formos kūrinio komponavimo praktika; pasaulio šokių klausymąsi ir nagrinėjimą – su tų šokių būdingu ritmo figūrų atlikimu.

Rekomenduojami kūriniai: B. Dvarino „Prie ežerėlio“ (kontrastinė 3-jų dalių forma); L. van Beethoveno „Elizai“; M. K. Oginškio „Polonezas a moll“, C. Saint-Saens „Introdukcija ir *Rondo capriccioso*“ (rondo forma, mažoras ir minoras, melodijos grožis); N. Paganini 24-asis kaprisas a-moll (varacijos); Čiurlionio simf. poema „Miške“ ir „Jūra“ (muzikos tapybiškumas); N. Rimskis-Korsakovas, Šachrezada“ (programinės muzikos pavyzdys, pagal arabų pasakas); W. A. Mozart. Sonata fortepijonui nr. 1 C-dur (absoliučiosios muzikos pavyzdys).

M. K. Čiurlionis simfoninė poema „Miške“

https://www.youtube.com/watch?v=Z7_6TaDR1Os

M. K. Čiurlionis – „Jūra“

<https://www.youtube.com/watch?v=BY4o2G6hmaQ>

Mozart - Piano Sonata No. 16 in C Major, K.545 (1st Mvt)

<https://www.youtube.com/watch?v=qjk-YRuQZDE>

Mozart - Piano Sonata No. 16 in C Major, K.545 (1st Mvt)

<https://www.youtube.com/watch?v=qjk-YRuQZDE>

M.K.Oginškis - „Atsisveikinimas su tėvyne“

<https://www.youtube.com/watch?v=-qWP1InlWtA>

Svarbios sėkmingo muzikos klausymosi sąlygos yra šios: (a) kokybiška reikiamo galingumo garso (ir vaizdo) atkūrimo aparatūra; (b) kokybiški garso (vaizdo) įrašai; (c) mokytojo dalykinis pasirengimas ir kultūrinis horizontas.

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D)

Pažymėtina, kad muzikos kūrinių klausymasis, bei nagrinėjimas muzikos reiškinių bei kontekstų (socialinių, kultūrinių) pažinimas yra tarpusavyje glaudžiai susiję. Muzikinė kultūra ir jos kontekstai bei jungtys suvokiami ir per mokinių dalyvavimą muzikiniame kultūriniame gyvenime. Svarbu paskatinti mokinius stebėti ir analizuoti pasaulio muzikinius reiškinius. Atpažinti juos, lyginti ir vertinti.

Klausant muzikos pavyzdžių, rekomenduojama apibūdinti Lietuvos muzikinės kultūros bruožus, raidos tendencijas, ieškoti sąsajų su kitomis kultūromis.

- simfoninio orkestro instrumentų grupių pažinimą tikslinga sieti su instrumentų tipologija, jų rūšimis ir klasifikacija (aerofonai, chordofonai, idiofonai, membranofonai);
- klasikinių instrumentų pažinimą sieti su instrumentų giminyste, pristatant ir kitų kultūrų, kitų žemynų giminigus instrumentus;
- Būdingus tam tikrų tautų instrumentus sieti su tam tikrų tautų šokiais ir instrumentinės muzikos tradicijomis;
- simfoninį orkestrą tikslinga palyginti su kitų kultūrų orkestrais (pvz., japonų gagaku, Indonezijos gamelanu, Meksijos mariači, Trinidado ir Tobago plieno būgnų orkestru);
- pristatant operos žandrą (šio amžiaus mokiniams ypač tinka W. A. Mozarto „Užburtoji fleita“ (The Magic Flute – Queen of the Night aria (Mozart; Diana Damrau, The Royal Opera) <https://www.youtube.com/watch?v=YuBeBjqKSGQ>);
-) palyginti Europos operą su kitų kultūrų muzikinio teatro pavyzdžiais (pvz., kinų klasikine *Kun Qu* opera, indų *Kathakali* teatru).
- nagrinėjant liaudies muzikos atspindžius kompozitorių kūryboje, muzikos klausymą sieti su atitinkamų liaudies dainų (kalendorinių, sutartinių ir kt.) dainavimu.

1.2.2. 7–8 klasių koncentras

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Septintoje ir aštuntoje klasėje daugiausia dėmesio skiriama paauglių muzikinės tapatybės paieškoms. Šio amžiaus mokiniai jau turi savo mėgstamus muzikos stilius ir atlikėjus; jų vertybiniai pasirinkimai dažniausiai (kai kada net pabrėžtinai) skiriasi nuo suaugusiųjų. Todėl muzikavimui skirtą repertuarą pravartu konstruoti taip, kad jis kiek įmanoma platesnį pramoginės ir populiariosios muzikos žanrų ir stilių spektrą, atskleistų šios muzikos kontekstų ir išraiškos įvairovę. Sudarant muzikavimui skirtą repertuarą, vertėtų rinktis ryškius, meniškai vertingus skirtingų žanrų pavyzdžius, atskleidžiančius tų žanrų ypatumus ir taip parodant įvairesnes ir platesnes kūrinių pasirinkimo galimybes. Tikėtina, kad skirtingų tos pačios klasės mokinių pasirinkimai smarkiai skirsis. Ši individualių skonių ir požiūrių įvairovė atveria galimybes prasmingoms diskusijoms, kuo vienas ar kitas žanras, vienas ar kitas kūrinys yra savitas ir vertingas. Tokie pokalbiai ir aptarimai, kuriuose mokomasi kultūringai, argumentuotai išsakyti *pro* ir *contra*, reikšmingai prisideda prie diskusijų kultūros ugdymo. Taip skatinama domėtis kitokia, nei mokinys mėgsta, muzika, ugdoma pagarba kultūrų ir vertybių įvairovei, empatiškumas.

Dainavimas: Parenkant šio amžiaus mokiniams tinkamas dainas, reikėtų atsižvelgti ir į mokinių balsų mutaciją, pomutacinį laikotarpį ir iš to kylančias intonavimo problemas. Todėl dainavimui reikėtų parinkti siauresnio diapazono, patogios tesitūro dainas. Dainos su burdono (ar „vaikštančio burdono“) vokalinio pritarimo partija į dainavimo veiklą padės įtraukti ir silpniau dainuojančius vaikus, kartu nesudėtingo daugiabalsio dainavimo įgūdžius. Vertėtų pasinaudoti ir hiphopo muzikos galimybėmis ir pasitelkti repą – repavimo techniką (ritmišką teksto skandavimą be melodijos). Renkantis repertuarą, vertėtų nepamiršti ir įsimintinesnių lietuvių liaudies dainų, kitų tautų ir kultūrų liaudies dainų, populiariosios klasikos, dainuojamosios poezijos pavyzdžių.

Grojimas: Populiariosios muzikos stilių ir žanrų įvairovė, pasaulio kultūrų muzikos pavyzdžiai atveria platesnes ir įvairesnes instrumentinio muzikavimo galimybes. Išlavėję septintokų, aštuntokų intelektualiai ir smulkiosios motorikos gebėjimai leidžia jiems išmokyti ir ukulele ar klavišiniu instrumentu pargroti įdomesnius, rečiau vartojamus akordus (pvz., Dm, Gm, Am, F7, C7, G7) ar įsiminti sudėtingesnes jų sekas. Ypač verta klasės repertuarą praturtinti ritmenbliuzo ir rokenrolo, ankstyvojo roko, Lotynų Amerikos dainų, regio (*reggae*) pavyzdžiais (pvz., V. Kernagio „Niekų dainelė“, M. Noviko „Pasakų malūnai“, meksikiečių „La Bamba“, Bob Marley „Three little Birds“ ir kt.). Pasitelkus Vakarų Afrikos ir Lotynų Amerikos (ypač sambos ir *bossa nova*) ritmus bei poliritmijos pavyzdžius, galima lavinti mokinių grojimo ritminiais, perskusiniais instrumentais ir amsamblinio muzikavimo įgūdžius.

Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B)

Atsižvelgiant į septintos ir aštuntos klasės mokinių muzikinius interesus ir pomėgius, jų susidomėjimą populiariąją ir pramogine muzika, pravartu supažindinti mokinius su būdingais įvairių žanrų muzikinės kalbos elementais ir struktūromis, būdingomis stilistinės raiškos priemonėmis. Šiame koncentre pravartu susipažinti su 12-os taktų *bliuzo forma* (ją užpildo trijų eilučių AAB posmai), *bliuzo harmonija* (ją sudaro C, F7 ir G7 akordų kaita) ir *bliuzo derme* (ją sudaro virš minėtų funkcijų skambanti minorinė pentatonika d-es-f-g-b-c, su nestabiliai skambančiais 3-ju ir 7-ju laipsniais – tai *blue notes*). Su mokiniams pravartu pasimokyti improvizuoti bliuzo derme ir komponuoti bliuzo formos dainą, prieš tai pasiklausius bliuzo pavyzdžių ir išanalizavus jų formą, melodiką ir harmoniją. Muzikinės bliuzo formos supratimas ir bliuzo improvizacijos išbandymas ir patyrimas yra nepaprastai svarbus gilesniam populiariosios muzikos supratimui. Mat iš bliuzo kilo daugybė kitų muzikos žanrų: ritmenbliuzas, bugivugis, rokenrolas; bliuzas padarė reikšmingą poveikį džiazio muzikos formavimuisi ir tolesnei raidai. Suprasti bliuzo muzikos formą palyginti nesunku, tereikia žinoti, kad bliuzą sudaro trys muzikiniai sakiniai (kiekvienas jų - po 4-is taktus), paremti būdinga harmonine seka:

<https://feelyoursound.com/scale-chords/c-blues/>

Chords in the 12-Bar Blues

C / / /	C / / /	C / / /	C / / /
F / / /	F / / /	C / / /	C / / /
G / / /	F / / /	C / / /	C / / /

Pagal šią harmoninę seką su mokiniams galima improvizuoti minorinės pentatonikos garsais (c-es-f-g-b-c) – tai ir bus esminė patirtis, leidžianti suvokti bliuzo muzikinę struktūrą.

Dar viena svarbi improvizavimo patirtis yra susijusi su **svingo ritmu** ir ritminio svingavimo pojūčiu. Svingas – tai toks ritmo atlikimo būdas, kai ketvirtinę sudarančios dvi aštuntinės atliekamos nelygiai: pirmoji yra ilginama antrosios sąskaita (kita šios sąvokos reikšmė – klasikinio džiazio stilius, paremtas svingo ritmu ir atliekamas džiazio orkestru). Svingo supratimą ir pojūtį ypač lavina svingo ritmo improvizavimo pratybos. Mokyti improvizuoti svingo ritmus patogu skanduoju sutartus skiemenis: *diub* – ketvirtinė, *diu-ba* – dvi aštuntinės, *m* - ketvirtinė pauzė, *m-ba* – aštuntinė pauzė ir aštuntinė nata. Remiantis šiais elementais, mokiniai mokosi improvizuoti 4/4 trukmės ritminius darinius. Iš improvizuoja mokytojas, o mokiniai jį kartoja, vėliau improvizuoti skatinami ir patys mokiniai. Nuo vieno takto apimties ritminių struktūrų pamažu pereinama prie ilgesnių: dviejų arba keturių taktų. Improvizuoti galima skambant gyvai svingo muzikai ir žingsniuojant vietoje pristatomaiais žingsneliais ketvirtinių ritmu. Improvizacijų pavyzdžiai:

diub diub diu-ba diub / diub diu-ba diub m //

diub diub diu-ba m / diub diu-ba m m //

diub diu-ba m diub / diu-ba m diu-ba m //

<https://wyntonmarsalis.org/harvard-lectures/view/the-meaning-of-swing>

Aranžuoti su 7-8 klasių mokiniais mokomasi pritaikant žinomų dainų melodijas klasės ansamblui, sudarytam iš nevienarūšių muzikos instrumentų (pvz., kelios išilginės fleitos, kelios ukulelės, kanklės, ksilofonas ir džiambė). Tam puikiai tinka populiarios ar liaudies dainos iš klasės repertuaro. Aranžuotėje svarbu nenaudoti visų instrumentų iškart, bet įjungti juos palaipsniui, siekiant kompozicinės logikos. Skirtingi dainos posmai gali būti aranžuojami skirtingai (pvz., vienas posmas - *a cappella*, antrasis – su burdono pritarimu, trečiasis – su ukulelėmis atliekamais akordais).

Muzikos pažinimas ir vertinimas (C)

Muzikos pažinimas ir vertinimas apima muzikos kūrinių klausymąsi ir jų nagrinėjimą įvairiais aspektais, asmeninio estetinio santykio su muzika suvokimu, kūrinių ir muzikos reiškinių (kūrinių, žanrų ir stilių, kultūrų ir subkultūrų, asmenybių) bei jų kontekstų (sociokultūrinių, istorinių) plėtojimą ir nagrinėjimą, aplinkos muzikinio gyvenimo stebėjimą ir sąsajas su mokinių asmenine patirtimi bei pasirinkimais. Muzikos pažinimas ją klausant, analizuojant ir vertinant papildo muzikavimo ir muzikos kūrybos veiklas asmeninio estetinio santykio su muzika suvokimu. Muzikos pažinimas ir vertinimas leidžia pažinti sukauptas istorijos bėgyje muzikinės kultūros vertybes, kurios yra būtinas kiekvieno asmens kultūros komponentas, išprususio muzikos klausytojo savastis. Muzikos kūrėjo – atlikėjo – klausytojo vaidmenų perpratimas įgalina įgyti visybišką muzikinę patirtį. Šios pasiekimų srities rekomenduojamas turinys.

Aptariama pasaulio muzikos dermių įvairovė (pvz., pentatonika, bliuzo dermė, kt.), šalia minėtų, natūralios raidos keliu susiklosčiusių dermių įvardijamos profesinėje muzikoje pačių kompozitorių sukurtos dirbtinės dermės, stengiantis į tai pažvelgti per mokymosi visą gyvenimą prizmę. Dermių sudėtingumas ir kiekis parenkamas pagal mokinių brandą ir sugebėjimą jas įsisavinti.

Analizuojama ritmo samprata – svarbi išraiškos priemonė, muzikos charakteriui išreikšti (pvz., Afrikos, Lotynų Amerikos, arabų ritmai, džiaz sinkopės ir svingas; paprastieji ir mišrieji metrai). Ritmus mokytojas parenka atsižvelgdamas į klasės mokinių brandą ir pajėgumą.

Pvz.,

Kroke SPIEL KLEZMER - YIDDISH FREYLEKHS

https://www.youtube.com/watch?v=iKkSZY9a_6Y

Toumani & Sidiki Diabaté live - "Lampedusa"

<https://www.youtube.com/watch?v=Usf0qtrBVW8&list=RDEMXX6zjxanSKtCI2cesX8ypg&index=2>

Tuvan Throat Singing

<https://www.youtube.com/watch?v=qx8hrhBZJ98>

Balinese Dance

<https://www.youtube.com/watch?v=DFysewLAbZo>

Svarbi temų grupė susijusi su populiariosios muzikos kilme ir žanriniais ypatumais. Pažymėtina, kad visi stiliai vienaip ar kitaip susiję su kultūrinėmis ar subkultūrinėmis grupėmis, jų socialiniais ypatumais. Antai bliuzas atsirado kaip Misisipės deltos juodaodžių folklorinės muzikos žanras, o kantri muzika (*country*) – kaip Apalačų kalnų baltųjų fermerių muzika. Ritmenbliuzo ir rokenrolo skirtumas tik tas, kad pirmąjį atlikdavo juodaodžiai, o antrąjį - baltieji. Roko muzika atsirado kaip baltųjų kultūrinis atsakas į daugiausia juodaodžių kuriamą ir atliekamą džiazą. Tuo tarpu fankas (*funk*) – kaip juodaodžių atsakas į baltųjų roko kultūrą. Dauguma populiariosios muzikos žanrų yra atsiradę kaip protesto muzika, arba kaip subkultūrinių bendrijų kultūrinės savimonės išraiška. Tas ypač pasakytina apie Jamaikoje susiformavusį regio (*reggae*) žanrą, ar Niujorko Bronkso priemiestyje atsiradusią hiphopo subkultūrą apimančią grojimą plokštelėmis (DJ) repo meną (MC), breiko šokį ir gatvės sienų grafiką - *graffiti*.

Pvz.,

B.B. King - Everyday I Have The Blues (Live)

<https://www.youtube.com/watch?v=E4tL-zeVRbk>

Steve Goodman - City Of New Orleans

<https://www.youtube.com/watch?v=2SfPyg-mGhU>

Cardi B - Bodak Yellow

<https://www.youtube.com/watch?v=PEGccV-NOm8>

Rokas ir džiazas. Susipažįstama su roko ir džiazos harmonijos ypatumais (būdingos akordų sekos; pažintis su septakordu, nonakordu). Aptariami ir demonstruojami žymiausi kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai pasirinktinai.

Pvz.,

The Wall the Pink Floyds Rock Opera

https://www.youtube.com/watch?v=eWska_oYR5Y

Meilė ir mirtis Veronoje

<https://www.youtube.com/watch?v=ILaQ2tYp44g>

Elektronische Musik zum Lernen

<https://www.youtube.com/watch?v=y6pQvbj5uyw>

Su mokiniais aptariami populiariosios muzikos stiliai. Apibrėžiamos ir komentuojamos žymiausios šio laikotarpio meno kryptys, nagrinėjami ryškiausi bruožai (ritmenbliuzas ir rokenrolas; fankas ir soulas, regis ir hiphopas); išskiriama protesto muzika ir kūrėjai (atlikėjai) (pvz., Miriam Makeba, Bob Marley, Peter Gabriel).

Pvz.,

Miriam Makeba - Qongqothwane (The Click Song) (Live, 1963)

<https://www.youtube.com/watch?v=rjo8h5qLpU0>

Bob Marley - One Love

<https://www.youtube.com/watch?v=vdB-8eLEW8g>

Peter Gabriel - In Your Eyes

<https://www.youtube.com/watch?v=kU8OJAOMbPg>

Populiariosios muzikos kontekste pristatomi džiazos muzikos ypatumai. Apibūdinami, nagrinėjami ir komentuojami pagrindiniai džiazos principai (svingavimas, harmonija, improvizacija) ir stiliai: pvz., klasikinis, bibopas, „vėsis“, laisvasis. Įvardijamos ir įvertinamos to laikotarpio žmogaus teisės, lygios galimybės bei jų poveikis kūrybai.

Susipažįstant su disko ir elektronine šokių muzika, apibūdinami elektroniniai instrumentai, nagrinėjamos ir komentuojamos kūrimo priemonės (DJ, ritmo mašinos, semplavimas ir garso kilpos).

Pvz.,

Matt Herskowitz: Bach a la Jazz

<https://www.youtube.com/watch?v=WsWCSL3-Zdg>

Mokiniai susipažįsta su operete, miuziklu, roko opera; lietuvių miuziklu ir roko opera. Apžvelgiamos ir reflektuojamos žanrų įvairovės, aplinkos tvarumo, ugdymo karjerai temos bei jų atspindys

menė. (pvz., G. Kuprevičius, V. Ganelinas, K. Antanėlis).

Pvz.,

Gėlių vaikai - Gėlių vaikai

https://www.youtube.com/watch?v=EtVfZwB_oE8

Antaneliai - Nieko man nereik

<https://www.youtube.com/watch?v=xBryEXpmh2I>

Nagrinėja objektyvius ir subjektyvius kūrinio poveikio aspektus, sieja juos su kūrinio savybėmis. Aptaria įspūdį iš skirtingų perspektyvų. Svaru, kad mokiniai būtų mokomi suvokti ir apibūdinti savo muzikines patirtis.

Analizuodami muziką iš skirtingų perspektyvų (atliekamų funkcijų, muzikos kalbos, kultūrinių) palygina įvairių žanrų stilių ir subkultūrų muzikos reiškinius. Išvelgia sąsajas su kitais menais ir dalykais.

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D)

Šiame konkreste didžiausias dėmesys skiriamas lietuvių muzikinės kultūros ir pasaulio muzikinių kultūrų ir subkultūrų įvairovei, įvairių žanrų populiariosios muzikos sociokultūriniais kontekstams. Ypač naudinga išsamiau panagrinėti pasaulio kultūrų muzikos bruožus, šios muzikos kultūrinius ir socialinius ypatumus santykiyje su lietuviška muzika.

Pravartu išsamiau susipažinti su Afrikos, Okeanijos, Azijos, Lotynų Amerikos, Šiaurės Amerikos tradicinės muzikos stiliais ir žanrais, muzikos instrumentais. Panašių ir giminingų muzikos instrumentų palyginimas formuoja platesnį mokinių muzikinį kultūrinį horizontą. Pvz., Europos liutnė tikslinga lyginti su arabų ūdu, persų taru, setaru, indų sitaru, kinų pipa ir japonų biva. Pažymėtina, kad visi šie instrumentai yra priskiriami liutnioms (ilgakaklėms ar trumpakaklėms); jie tarpusavyje susiję ir po Euraziją išplito viduramžiais Šilko keliu.

Nagrinėjant žemynų muziką, pristatoma žemynų (Australija ir Okeanija, Afrika, Azija, Lotynų Amerika, Šiaurės Amerika) kultūrų muzika. Įvardijami būdingiausi bruožai, specifiniai kultūriniai ypatumai ir įvertinamas globalizacijos poveikis.

Mokiniai susipažįsta su kitų kultūrų muzikos instrumentais, jų sandara ir kilmės istorija. Klausomasi muzikos instrumentų įrašų fragmentų, atkreipiamas dėmesys į jų skambesį ir giminybę (pvz., Europos liutnė ir arabų ūdas, kinų pipa, japonų biva).

Mokiniais pristatoma ir antikinio pasaulio muzika. Analizuojami ir apibūrinami pagrindiniai antikinio pasaulio epochos laikotarpiai. nagrinėjamos šio laikotarpio meno sąvokos (pvz., mūzos; gitara, lyra, aulos; Pitagoras ir muzikos intervalai; hegzametas, poetinės pėdos ir ritmika; teatras ir choras).

Susipažįstant su viduramžių muzika, analizuojami ir apibūrinami pagrindiniai viduramžių epochos laikotarpio ypatumai, aptiriamos ir išvardijamos jų susiformavimo priežastys, komentuojami būdingi bruožai, demonstruojami žymiausi meno kūriniai (grigališkasis choralas ir vienbalsumas); pristatoma natų rašto pradžia; riterių muzika.

Tinka apžvelgti ir Lietuvių folkloro atspindžius šiuolaikinėje džiaz, roko, elektroninėje muzikoje. Analizuojamos ir aptiriamos netradiciškumo, provokacijos menė apraiškų priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, videomedijų sintezės galimybės (pvz., V. Povilionienė ir P. Vyšniauskas, Atalyja, Žalvarinis).

Mokiniais siūloma nagrinėti aktualius Lietuvos, Europos ir pasaulio muzikos įvykius ir reiškinius, juos vertinti, remiantis klasėje aptartais kriterijais. Mokiniai mokosi nusakyti ir argumentuotai pagrįsti savo muzikinius pasirinkimus ir pomėgius.

Mokytojui rekomenduojama pasirinkti temas pagal realiai įvertintas mokinių galimybes.

1.2.3. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Šiame konkurse didžiausias dėmesys skiriamas muzikos stilių supratimo ugdymui. Siekiant ugdyti gilesnį įvairių muzikos stilių (įskaitant istorinių) supratimą, pravartu pasitelkti įvairesnes muzikavimo formas: skatinama muzikuoti grupelėmis, dainuoti vienu, dviem ar daugiau balsų. Muzikavimo repertuarą turėtų sudaryti skirtingų stilių ir žanrų vokalinė bei instrumentinė muzika. Pravartu daugiau iniciatyvos skirti tiems mokiniams, kurie papildomai mokosi muzikos: lanko vokalo studiją ar chorą, mokosi groti kuriuo nors muzikos instrumentu. Šie mokiniai gali reikšmingai prisidėti pamokoje organizuojant gyvo muzikavimo procesą. Muzikavimo veiklą tikslinga organizuoti taip, kad klasė taptų besimokančiųjų bendrija, kuomet mokiniai muzikavimo įgūdžių moko vieni kitus. Muzikavimas (pasirinktos muzikavimo formos, stiliai ir žanrai, repertuaras) turėtų būti organizuojamas atsižvelgiant į mokinių kasdienio muzikinio gyvenimo poreikius. Mokiniai skatinami mokytis akomponuoti pasirinktoms ar savo sukurtoms dainoms: išmokti keletą būdingų akordų bei jų junginių gitara ar klavišiniu instrumentu).

Mokinių muzikavimo įgūdžius aktualizuoti padeda dalyvavimas klasės, mokyklos, miesto ar neformalioje aplinkoje vykstančiuose renginiuose.

Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B)

9-10 ir I–II gimnazijos klasių mokiniai jau turi pakankamai žinių ir muzikinės patirties, padedančios sąmoningiau užsiimti muzikine kūrybine veikla. Šiame konkurse rekomenduojama daugiausia dėmesio skirti šiems trimis kūrybos aspektams:

1) Mokymasis pritari dainai. Mokiniai mokosi aranžuoti pritarimus, akomponuoti pasirinktoms ar savo sukurtoms dainoms. Atsižvelgiant į šio amžiaus mokinių išlavėjusį intelektą ir motorikos galimybes, rekomenduojama pradėti mokytis dažniausiai naudojamų gitaros akordų (pvz., E, Em, A, B7) ir būdingų harmoninių junginių (pvz., Dm-G7-C). Kiekvienoje klasėje esama mokinių, kurie jau yra pramokę skambinti gitara ar fortepijonu, todėl pravartu juos pasitelkti, mokantis pritaikyti dainai tinkamus akordus (mokiniai moko vieni kitus akordų, jų junginių; tuo metu kiti mokiniai aranžuoja, kuria ritmo aranžuotę, mokosi ją atlikti perkusiniaisiais instrumentais).

2) Autorinės dainos kūryba. Autorinei dainai kurti pravartu naudoti pačių mokinių poeziją, arba pasirinktas kitų poetų eiles. Kuriant dainą, tikslinga pasiremti anksčiau įgytomis muzikos teorijos žiniomis apie muzikos formas, stilius, žanrus. Kuriamą dainą turi turėti aiškią muzikinę formą (pvz., paprasta posminė daina; daina su priedainiu; AABA formos daina; bliuzo formos daina; originalios ar laisvos formos daina). Pageidautina, kad daina būtų tam tikro pasirinkto stiliaus, ir joje būtų panaudoti būdingi to stiliaus elementai ir priemonės (pvz., bliuzas, kantri, rokenrolas, soulas, regis, fankas, hipopas, dainuojamoji poezija, baladė ar kt.). Su mokiniais tikslinga aptarti, kokio stiliaus jie siekia, ir kokias priemones pasirinktam stiliui jie renkasi.

3) Originali kompozicija (instrumentinė, vokalinė ar vokalinė instrumentinė), kurios tikslas – pažintis su modernios ar postmodernios muzikos komponavimo būdais ir technikomis. Mokiniai mokosi kūrybiškai pritaikyti pasirinktą priemonę ar techniką, apie kurią sužinojo per ankstesnes muzikos pamokas. Priemonės galima pasirinkti iš plataus jų arsenalo (pvz., minimalistinė repeticija; poliritmija; atonalumas; kombinatorika ar aleatorika; sonoristika; serijinė kompozicija).

Antai, **serijinė kompozicija** (vienas iš žinomiausių jos atvejų – **dodekafonija**) yra viena racionaliausių ir matematiniam mąstymui artimiausių muzikos kūrimo būdų. Norint sukurti dodekafoninę (dvylikos tonų seka paremtą) kompoziciją, pirmiausia būtina sukurti dodekafoninę seriją. Vienas iš paprastesnių būdų tą padaryti – chromatinės gamos 12-ka garsų sunumeruoti pasirinkta (arba atsitiktine) eilės tvarka; chromatinės gamos garsai užrašomi penklinėje taip, kaip jie yra sunumeruoti: taip sukuriama dodekafoninė serija. Tolesnis etapas – serijos vedinių sudarymas. Serijos retrogradas („vėžys“) sudaromas serijos garsus

penkinėje perrašant atbuline eilės tvarka. Serijos inversija („veidrodis“) sudaroma žemyneigę chromatinę gamą sunumeruojant taip pat, kaip buvo sunumeruota aukštyne einanti chromatinė gama. Taip sudarant seriją, visi originalioje serijoje esantys intervalai inversijoje tais pačiais priešingos krypties intervalais. Kompozicijoje galima vartoti vien tik pačią seriją, arba visus (ar kelis pasirinktus) jos vedinius. Komponuojant dodekafoninę pjesę, pakanka sukurti tik jos ritmą, vėliau prie jau sukurto ritmo prirašyti serijos garsus pagal jų eilės tvarką. Kompozicija gali būti vienbalsė (monofoninė), dvibalsė ar daugiabalsė, arba homofoninė (t. y. melodija su pritarimu).

Muzikos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)

Šiame konkrete tikslinga su mokiniais aptarti ir panagrinėti muzikos socialinių funkcijų įvairovę, pateikiant įvairių pavyzdžių. Muzikos antropologas Alanas Meriamas išskiria net 10 tokių muzikos funkcijų: (1) emocinės išraiškos, (2) estetinio pasigėrėjimo; (3) pramoginė, (4) komunikacinė, (5) simbolinės reprezentacijos, (6) fizinio atsako, (7) socialinių normų laikymosi užtikrinimo, (8) socialinių institucijų ir religinių ritualų patvirtinimo, (9) kultūros tęstinumo ir stabilumo; (10) visuomenės integravimo. Pažymėtina, kad įvairios muzikos rūšys šias funkcijas atlieka ligi šiol (pvz., akademinė ir pramoginė muzika, valstybių himnai, kino filmų ir teatro muzika, repierių dvikovos ir chorų karai, religinių apeigų muzika, folkloro ansambliai, mėgėjų orkestrai ir kt.).

Su 9–10 ir I–II gimnazijos klasių mokiniais pravartu nuodugniau paanalizuoti Vakarų muzikos istorinius stilius (antikos ir viduramžių muzika, renesansas, barokas, klasicizmas, romantizmas), aptarti būdingiausias jų bruožus ir asmenybes, pasiklausti šiuos stilius reprezentuojančių kūrinių ir juos paanalizuoti. Pažintis su istoriniais muzikos stiliais tačiau neturėtų virsti vien muzikos istorijos disciplina. Būtina ieškoti gilesnių sąsajų su kultūros istorija, literatūra, kitais menais. Tai padės muzikos istorijos reiškinius mokiniams pateikti aktualiai, patraukliai, skatins vertingas pažintines diskusijas.

Atsižvelgiant į tai, jog Vakarų muzikoje tradiciškai dominavo vien vyrai, ypatingo aktualumo įgauna tema „Moterys muzikoje“. Akademinė muzikos istorija šią temą buvo linkusi nustumti į paraštes, tačiau šiandien ši tema tampa vėl aktuali. Iš ryškiausių pėdsakų muzikos istorijoje palikusių moterų minėtinos: Sapfo (Antikinės Graikijos poetė ir dainų kūrėja), Hildegarda Bingenietė (vėlyvųjų viduramžių kompozitorė mistikė), Mira Bai (XVI a. indų poetė ir religinių dainų kūrėja), Miriam Makeba (XX a. Pietų Afrikos dainininkė ir dainų kūrėja, geros valios ambasadorė, pilietinių teisių aktyvistė).

Esant galimybei, galima nagrinėti ir kitas aktualias ir jaunimui įdomias temas – šiuolaikinės populiariosios, elektroninės ir alternatyvios muzikos kryptis (*ambient, indie rock, free jazz, World fusion*). Šiame kontekste pravartu su mokiniais panagrinėti elektroninių instrumentų atsiradimą, jų raidą (termenvokas, Marteno bangos, trauteniumas, mūgo sintezatorius, skaitmeniniai sintezatoriai), paminėti kai kuriuos žymesnius kūrėjus (Isao Tomita, Vangelis, Jean-Michel Jarre, Klaus Schulze), aptarti elektroninės šokių muzikos stilius (*disco, house, techno, drum&base, acid house, rave, trance*).

Pvz.,

Tomita - Pictures at an Exhibition

<https://www.youtube.com/watch?v=IVvQQMrEUzQ>

Vangelis - Conquest of paradise

<https://www.youtube.com/watch?v=WYeDsa4Tw0c>

Jean-Michel Jarre - Oxygene, Pt. 4

<https://www.youtube.com/watch?v=kSIMVnPA994>

Atsižvelgiant į tai, jog mokiniai šiuolaikinės elektroninės ir pramoginės muzikos kryptis dažniausiai išmano kur kas geriau, negu mokytojai, ugdomąją veiklą pravartu organizuoti pasitelkiant projektinio darbo metodus (pvz., pasirinktus stilius, žanrus ar jų kūrėjus pamokoje turi pristatyti ne mokytojas, o patys mokiniai).

Analizuojant įvairių žanrų, stilių muzikos kūrinių savybes ir meninį įspūdį, jis interpretuojamas pagal objektyvius (muzikinė kalba, formos ypatybės, stiliaus, kultūrų bruožai) ir subjektyvius (patiriamos emocijos, interpretacijos bruožai, kylantys vaizdiniai) kriterijus. Mokiniai toliau gilina savo muzikines patirtis, įgunda jas apibūdinti, mokytojo padedami ugdomi muzikinį skonį, identitetą.

Mokiniai skatinami įvertinti ir palyginti įvairių stilių, ir kultūrų, pasirinktų žymiausių kompozitorių ir atlikėjų muziką, stilių ir epochų skirtumus, individualybių bruožus, skirtingas interpretacijas. Siekiant atskleisti ryšius su kitomis gyvenimo sritimis, giliau nagrinėti muzikos atliekamas funkcijas, ieško, analizuoja ir komentuoja sąsajas su kitais menais ir mokomaisiais dalykais.

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D)

Analizuojamas lietuvių folkloras įvairiuose laikmečiuose ir kontekstuose. Analizuojama lietuvių muzikinio folkloro žanrinė ir funkcinė įvairovė; regionų ypatumai (Dzūkija, Aukštaitija, Suvalkija, Žemaitija, Mažoji Lietuva). Lietuvoje formavęsi specifiniai atskirų etnografinių regionų kultūriniai ypatumai, radę atgarsį to meto muzikos kūrėjų darbuose.

Aptariami folkloro atspindžiai XX a. muzikoje. Ieškoma būdingų pavyzdžių, analizuojamos jų susiformavimo priežastys, nagrinėjami ir aptariami pagrindiniai šio laikotarpio ypatumai, aptariami žymiausi muzikos kūrėjai ir jų darbai (pvz., J. Juzeliūnas, I. Stravinskis, B. Bartokas). Apibūdinamas ir interpretuojamas muzikinės kultūros ryšys su dabarties pilietinės visuomenės vertybėmis, savikūra.

Pvz.,

Igor Stravinsky - The Devil's Dance (The Soldier's Tale)

<https://www.youtube.com/watch?v=uKh22pG0GXw>

Analizuojamas muzikos vaidmuo mūsų gyvenime. Parodomos ir aptiriamos virtualios Lietuvos ir žymiausios pasaulio koncertų, spektaklių scenos, virtualūs audio gidai, audio ekskursijos, virtualių koncertų platformos. Pristatoma ir analizuojama Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema (LIMIS), leidžianti susipažinti su meno parodomis ar atskirais meno objektais (Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus: turai.limis.lt/ciurlionis-lt/). Aptariant skirtingus muzikos vaidmenis padedama mokiniams formuoti savo muzikinį identitetą.

Galima aptarti muzikos ir psichologinės savireguliacijos temą, analizuoti, kokią įtaką gali daryti muzika psichikai, žmogaus charakteriui. Aptariami natūralūs savireguliacijos būdai (mano muzikinio grojaraščio temos: muzika ir meditacija; muzika ir identitetas; muzika ir judesys).

Mokiniai susipažįsta su Vakarų muzikos istorijos raida. Aptariami ir apibūrinami istoriniai tarpsniai, muzikos ypatumų susiformavimo priežastys, stiliai (viduramžiai, Renesansas, Barokas, Klasicismas, Romantizmas). Pristatomos ryškiausios asmenybės, jų kūrybos pavyzdžiai, komentuojami šiam laikotarpiui būdingi ypatumai, jų susiformavimo priežastys.

Tinkama paanalizuoti ir moterų kompozitorių vaidmenį bei kūrybą. Šiame kontekste paliečiamos lyčių lygybės, lygių galimybių temos. Analizuojamos ryškiausios asmenybės bei muzikos kūriniuose įprasminotos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos: (pvz., Sapfo, Hildegarda von Bingen, Mira Bai, G. Baciewicz); pristatomos lietuvių moterų kompozitorės (pvz., K. Brunzaitė, O. Narbutaitė, R. Šerkšnytė, Ž. Martinaitytė).

Pvz., Žibuoklė Martinaitytė's "Inhabited Silences" from "In Search of Lost Beauty..."

https://www.youtube.com/watch?v=NWQQr8_ZkXQ

Analizuojami, tyrinėjami ir apibendrinami šiuolaikinio laikotarpio muzikinės kultūros ypatumai tiek Lietuvoje, tiek ir pasaulyje, ieškoma jų jungčių, panašumų ir skirtumų. Apžvelgiamos ir reflektuojamos kultūros įvairovės, aplinkos tvarumo, ugdymo karjerai, finansinio raštingumo temos bei jų atspindys XXI pradžios mene, pateikiami ryškiausi populiariosios, elektroninės, alternatyviosios (pvz., ambient, indie rock, free jazz) muzikos pavyzdžiai, interpretacinės galimybės (klasikos kūrinių šiuolaikinės transkripcijos: pvz., A. Vivaldi ar J. S. Bacho kūriniai, atliekami elektrinėmis gitaromis, sintezatoriumi) išskiriama kino filmų, teatro muzika (pvz., lietuviškas filmas, amerikiečių Holivudas, indų Bolivudas, kt.).

A. Vivaldi: Concerti con molti strumenti

https://www.youtube.com/watch?v=ZgE_x1-kkqY

Bach for Brass

<https://www.youtube.com/watch?v=nwEkBt6A6S0>

Bach Mendelssohn St. Matthew Passion Part 1

<https://www.youtube.com/watch?v=xJNs6-FRWE0>

2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus

Siekdami ugdyti mokinių aukštesnius muzikinius pasiekimus, privalome atsižvelgti į itin nevienodą jų muzikinių gabumų, gebėjimų ir muzikinio pasirengimo lygį. Dalis vaikų auga muzikuojančiose šeimose, kitų muzikinė patirtis yra gerokai skurdesnė. Dėl to muzikos mokymosi tempas ir mokinių galimybės smarkiai skiriasi. Siekiant, kad motyvuojančią mokymosi sėkmę patirtų visi mokiniai, nepaisant skirtingų jų muzikinių gabumų ar muzikinio pasirengimo lygio, rekomenduojama ugdomąją veiklą per muzikos pamoką organizuoti taip, kad klasė taptų besimokančiųjų bendruomene.

- Idiografinis vertinimas, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio individualią pažangą, skatina mokinių motyvaciją; būtina įvertinti kiekvieno mokinio asmeninę, kad ir nedidelę, pažangą, nurodant, kas tobulintina, ką būtina pataisyti.
- Muzikai gabūs vaikai išryškėja kaip muzikos pamokos lyderiai; bendras klasės mokymosi tempas jų dažniausiai netenkina. Tokiems vaikams būtina skirti sudėtingesnių muzikinių užduočių, kurios sukurtų jų jėgas atitinkantį iššūkį.
- Muzikai gabius ir iniciatyvius vaikus tikslinga įveiklinti kaip muzikos mokytojo asistentus. Kai mokomasi groti muzikos instrumentais, atliekamos muzikos rašo ar komponavimo užduotys, muzikiniai klasės lyderiai gali teikti individualią pagalbą tiems klasės draugams, kuriems tokia pagalba yra būtina. Tikslingai įveiklintų gabųjų mokinių dėka muzikos mokymasis tampa spartesnis ir efektyvesnis.
- Sudėtingesnius gebėjimus ugdyti ir aukštesnių pasiekimų veiksmingai pasiekti padeda tinkamai organizuoti grupinio darbo metodai. Ypač efektyvus darbas pogrūpiais po 4–5 mokinius kiekviename; pogrūpiai sudaromi taip, kad juose būtų skirtingų muzikinių gabumų mokinių. Pogrūpiuose mokiniai padeda vieni kitiems įveikti mokymosi sunkumus ir iššūkius, jie mokosi vieni iš kitų. Jie mokosi bendrauti ir bendradarbiauti. Darbas pogrūpiais ne tik paspartina mokymosi procesą, bet ir telkia klasės bendruomenę, ugdo mokinių empatiškumą.
- Mokantis dainuoti ar groti instrumentu mokinių individualus pasirodymas prieš klasės draugus skatina siekti pažangos ir muzikos atlikimo kokybės. Individualiems pasirodymams prieš klasę kviečiami savanoriai, norintys pademonstruoti savo muzikinius pasiekimus. Užduotis klasės draugams – atidžiai išklausti ir pagirti, išsakant teigiamus atlikimo ar kūrinio momentus. Mokiniai taip pat skatinami išsakyti savo pastebėjimus, įvardyti tobulintinus atlikimo / kūrybos aspektus.
- Mokymosi tempo individualizavimas. Tinkamai parinktas mokymosi tempas, mokinio individualų pajėgumą atitinkančios užduotys muzikuojant leidžia patirti „srautą“, skatina savivertę, savižiną ir asmenybės ūgtį (Csikszentmihalyi, 2016).

2.1. Pasiekimų sritys

Muzikos dalyko programoje išskiriamos trys esminės pasiekimų sritys: Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A); Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B); Muzikos pažinimas ir vertinimas (C);. Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D), bei kiekvieno koncentro mokinių muzikinių pasiekimų raida pagal šias sritis.

Sritis viena kitą papildo ir glaudžiai siejasi tarpusavyje. Kiekvieno koncentro pasiekimai formuluojami atsižvelgiant į mokinių raidos ir amžiaus tarpsnių ypatumus bei anksčiau įgytą mokymosi patirtį. Pasiekimai siejasi su atitinkamų klasių mokymosi turiniu.

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Remiantis mokinių turima muzikavimo patirtimi, ugdytiniams siūloma rinktis muzikavimo repertuarą, atsižvelgiant į jų muzikinį skonį, prioritetus, muzikavimo gebėjimus ir įgūdžius. Pasirenkamas repertuaras turėtų atitikti ir vystyti mokinių gebėjimus, atlikimo techniką, sudarant galimybes muzikuoti po vieną ar ansamblyje. Mokiniai kuria ir įgyvendina atliekamo kūrinio interpretacijas, jas pristato, aptaria ir tobulina. Muzikos atlikimo tobulinimas atskleidžia mokinių skonį, stiliaus pojūtį, muzikinio identiteto savitumą. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą (A1).

Pristato, atlieka (vienas ar su kitais) pasirinktą kūrinį, vertina savo ir kitų atlikimą (A2).

Dalyvauja muzikiniame ir kultūriniame gyvenime (A3).

Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B)

Muzikinė kūryba padeda mokiniams gyvai patirti ir suprasti, kaip yra kuriama muzika. Mokiniai susipažįsta su muzikinių idėjų generavimo, atrankos, konstravimo, fiksavimo procedūromis, jas išmėgina praktiškai, skatinant juos improvizuoti balsu ar instrumentais individualiai ir ansamblyje, remiantis individualiais improvizavimo įgūdžiais įgytais ankstesniais mokymosi metais. Užduočių atlikimas turėtų būti individualizuotas, atskleidžiantis individualius mokinių gebėjimus ir įgūdžius, skatinantis pajusti sėkmę ir tobulėti. Improvizuojama naudojant vaizdus, analogijas, simbolius, metaforas, nukreipiant mokinių pastangas tinkama linkme užduočių pagalba. Kūrybinės užduotys turėtų sietis su mokinių improvizacijos procese įgytais įgūdžiais ir gebėjimais. Mokiniai kuria (komponuoja, aranžuoja) individualiai arba bendradarbiaujant; generuoja meninę idėją ir ją įgyvendina įvairiais būdais ir technikomis. Šios srities pasiekimus nusako trys požymiai: gebėjimas improvizuoti muzikinius darinius, gebėjimas komponuoti taikant muzikinės kalbos elementus nei struktūras, gebėjimas pristatyti bei vertinti savo ar kitų kūrybą. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

Improvizuoja muzikinius darinius (B1).

Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras (B2).

Pristato ir vertina savo bei kitų kūrybą (B3).

Muzikos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)

Muzikos pažinimas ir vertinimas apima muzikos kūrinų klausymąsi ir jų nagrinėjimą įvairiais aspektais, asmeninio estetinio santykio su muzika suvokimu, kūrinų ir muzikos reiškinių (kūrinių, žanrų ir stilių, kultūrų ir subkultūrų, asmenybių) bei jų kontekstų (sociokultūrinių, istorinių) plėtojimą ir nagrinėjimą, aplinkos muzikinio gyvenimo stebėjimą ir sąsajas su mokinių asmenine patirtimi bei pasirinkimais. Muzikos pažinimas ją klausant, analizuojant ir vertinant papildo muzikavimo ir muzikos kūrybos veiklas asmeninio estetinio santykio su muzika suvokimu. Muzikos pažinimas ir vertinimas leidžia pažinti sukauptas istorijos bėgyje muzikinės kultūros vertybes, kurios yra būtinas kiekvieno asmens kultūros komponentas, išprususio muzikos klausytojo savastis. Muzikos kūrėjo – atlikėjo – klausytojo vaidmenų perpratimas įgalina įgyti visybišką muzikinę patirtį. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

Nagrinėja kūrinio muzikinės kalbos ir formos ypatybes (C1).

Kūrinio meninį išpūdį sieja su jo muzikinėmis savybėmis skirtingomis perspektyvomis, reflektuoja savo estetinę patirtį (C2).

Tyrinėja muzikos kūrinio kontekstus, paskirti, integracines sąsajas, komentuoja muzikinių stilių ir kultūrų įvairovę (C3).

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D)

Šios srities pasiekimai apima Lietuvos ir pasaulio muzikinio kultūrinio konteksto pažinimą: muzikos reiškinių bei jų kontekstų (sociokultūrinių, istorinių) nagrinėjimą, savitumą analizę ir tarpusavio ryšių bei

jungčių paiešką. Mokiniai skatinami stebėti muzikinį gyvenimą ir ieškoti sąsajų su asmenine patirtimi bei pasirinkimais. Muzikinė kultūra ir jos kontekstai bei jungtys suvokiami ir per mokinių dalyvavimą muzikiniame kultūriniame gyvenime. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

Apibūdina Lietuvos muzikinės kultūros bruožus, raidos tendencijas, ieško sąsajų su kitomis kultūromis (D1).

Atpažįsta, lygina ir vertina pasaulio muzikinių kultūrų reiškinius (D2).

Dalyvauja muzikiniame-kultūriniame gyvenime ir vertina asmeninės patirties kontekste D3).

2.2. Aukštesnius mokinių pasiekimus skatinantys būdai

Aukštesniams mokinių muzikiniams pasiekimams ugdyti naudotini įvairūs pažangą ir mokymosi sėkmę efektingai skatinantys būdai:

1. Formuojamasis (ugdomas) vertinimas taikant nustatytus ar sutartus vertinimo kriterijus;
2. Užduoties suskaidymo į etapus taikymas muzikavimo ir kūrybos pasiekimų ugdymui (1 pav.)

1. Užduoties pateikimas ir analizė; kriterijų aptarimas	2. Tyrinėjimas ir mokymasis	3. Priežiūra ir aptarimas	4. Tobulinimas	5. Galutinis pasirodymas
---	-----------------------------	---------------------------	----------------	--------------------------

1 pav. Muzikavimo ir kūrybos užduočių atlikimo procesas:

2.3. Formuojamasis vertinimas ir vertinimo kriterijai

Formuojamasis vertinimas ir vertinimo kriterijai.

Kokybiška grįžtamoji informacija – formuojamasis vertinimas – padeda mokiniui suprasti savo mokymąsi ir kontroliuoti mokymosi kokybę. Ji orientuota į mokinių **pažangą**: pažanga daroma kai mokiniai žino ir supranta, ką jie turi pagerinti ir jiems duodama laiko atlikti reikiamus pataisymus; ir **pasiekimus**: jei kiekviename mokymosi cikle mokiniai darys pažangą, tai galimybės pademonstruoti geresnius pasiekimus tikrai išaugs.

- Formuojamasis vertinimas įkomponuojamas į mokymosi procesą ir yra orientuotas į ateitį, geresnius mokinių pasiekimus.
- Formuojamasis vertinimas siekia žinojimą ir supratimą plėtoti.
- Formuojamasis vertinimas yra tęstinis ir dinamiškas.
- Formuojamasis vertinimas išsivysto iš spontaniško dialogo ir sąveikos.

Svarbu, kad mokytojas pateiktų mokiniams aukštos kokybės standartų pavyzdžius, mokytojų atpažinti kokybės skirtumus, parodytų, kaip judėti į priekį, siekiant aukštesnės kokybės. Teigiantieji, kad vertinimas gali pakenkti motyvacijai, neskiria pakankamai reikšmės vidinei motyvacijai, kurios vienas pagrindinių elementų yra siekti meistriškumo bei tobulėjimo. Neretai mokiniai per daug susitelkia į pažymį, kuriuo jie bus apdovanoti už atliktą darbą. Jiems nesvarbu pastebėjimai ir komentarai, kurie padėtų pagerinti rezultatus. Tokie mokiniai turėtų būti mokomi suprasti grįžtamojo ryšio naudą – tai neįvyks savaime. Mokiniams turi būti sudaromos galimybės tinkamai pasinaudoti grįžtamoja informacija, patirti jos poveikį mokymuisi.

Grįžtamosios informacijos tipai:

Patvirtinimas – teikiamas kaip galint greičiau atlikus užduotį: „Puikiai padirbėta, Benai, tu prisiminei saugaus elgesio taisyklės, kol ruošei stiklo pagrindą savo dailės darbui.“

Plėtros – „Elena, kitą kartą dainuodama aiškiau tark žodžių galūne, taip klausytojas geriau supras tekstą.“

Grįžtamosios informacijos veiksmingumas:

informacija pritaikyta tenkinti skirtingus individualius mokinių poreikius ir orientuotas į pastebimus įrodymus – mokinio rašto ar praktinius darbus, arba duotos užduoties atlikimą

- sutelkta į individualios veiklos dalykus.
- vienu metu susijusi tik su vienu dalyku.

Veiksmingos grįžtamosios informacijos naudingumas.

Nekyla abejonių, kad mokiniai gali ir gauna naudos iš grįžtamosios informacijos:

- jie sužino, kaip sekasi judėti į priekį.
- jei yra informuoti apie savo stiprybes ir žino, ką dar reikia pagerinti.
- jie žino, ką turi daryti, kad rezultatai pagerėtų.

Veiksminga grįžtamoji informacija ir tinkamas jos naudojimas gali pagerinti:

Lietuvos muzikiniame ugdyme mokiniai dažnai giriami, skatinami pasitikėti savo jėgomis, pabrėžiama jų mokymosi sėkmė. Tačiau čia kyla kitokia problema. Neteisingai manydami, kad mokinius motyvuoja nuolatinis gyrimas, geriausių norų vedini mokytojai dažnai apipila juos perdėtomis liaupsėmis (pvz., „Puikiai atlikta!“), kurios yra pernelyg bendros, todėl nenaudingos, arba per daug pozityvios, todėl netikslingos. Daugelis motyvacijos teoretikų pabrėžia, kad mokiniai, galintys suvokti bei kontroliuoti savo mokymosi rezultatus, yra labiau motyvuoti siekti aukštesnių rezultatų.

Kokybiškas formuojamasis vertinimas muzikos pamokose neatsiejamas nuo vertinimo kriterijų. Kriterijai ypač reikalingi siekiant ugdyti aukštesniu mokinių muzikavimo ir muzikos kūrybos pasiekimus. Kriterinio vertinimo pagrindas – tam tikri kriterijai ar standartai, su kuriais lyginami mokinio pasiekimai. Atlikimo kriterijai yra gairės, taisyklės ir principai, pagal kuriuos mokinių atsakymai, produktai ar atlikimas bus vertinami. Jais apibrėžiama, į kokius mokinių atlikimo ar produkto aspektus reikia atkreipti dėmesį, siekiant vertinti šių kokybę.

Gerai suformuluotiems kriterijams būdingos tam tikros savybės. Mokiniai iš jų sužino, kas laikoma „geru kokybišku darbu“, ir ko jie turėtų išmokti.

Norimos vertinimo rubrikų kriterijų savybės (Brookhart, 2013, p. 25)

Savybės. Kriterijai yra...	Aiškinimas
... tinkami	Kiekvienas kriterijus atspindi standarto, programos tikslo ar ugdymo rezultato aspektą, kurį tikimės, kad mokinyš bus įgijęs.
... apibrėžiami	Kiekvieno kriterijaus apibrėžimas yra suprantamas. Dėl jo reikšmės sutaria ir mokiniai, ir mokytojai.
... suvokiami	Kiekvienas kriterijus apibrėžia atlikimo savybę, kurią suvokia (paprastai pamatęs ar išgirdęs) ne atliekantysis, bet kitas.
... saviti, skiriasi vienas nuo kito	Kiekvienas kriterijus įvardija skirtingą mokymosi rezultato aspektą, kurį atlikimu ketinama vertinti.
... kompleksiški	Paėmus visus kriterijus kartu, apibrėžiama atlikimu vertinamo mokymosi rezultatų visuma.
... tokie, kurių apibrėžimai išsidėsto kokybės kontinume	Kiekvieną kriterijų galima apibrėžti skirtingais atlikimo lygiais.

Mokytojui yra labai svarbu aptarti vertinimo kriterijus su mokiniais. Taip padidinamos mokinių galimybės įsitraukti ir kontroliuoti savąjį mokymosi procesą. Vertinimo kriterijai turi būti aiškūs ir pateikiami prieš atliekant užduotis. Tai yra svarbu todėl, kad visi mokiniai suprastų, ką jie stengiasi pasiekti duotoje užduotyje ir kodėl jie tai daro. Mokytojui reikia:

- pateikiant mokymosi uždavinius ir vertinimo kriterijus vartoti mokiniams suprantamą kalbą, patikrinti supratimą.
- pasitelkiant pavyzdžius parodyti, kaip vertinimo kriterijai gali būti išpildyti.
- įtraukti vieni kitų vertinimą taikant nurodytus kriterijus.
- skatinti įsivertinimą efektyviai panaudojant vertinimo kriterijus.

2.4. Muzikavimo ir kūrybos užduočių atlikimo procesas

Kaip rodo mokytojų patirtis, sunkiausia jiems įvertinti mokinių muzikavimo ir muzikos kūrybos pasiekimus. Kai stokojama efektyvių vertinimo įrankių (kriterijų, formuojamųjų komentarų), sunku padėti mokiniams pasiekti geresnių muzikinės raiškos pasiekimų.

Vienas iš efektyviausių būdų padėti mokiniams pasiekti geresnių muzikinės raiškos pasiekimų yra užduoties skaidymas į logiškus etapus, iš kurių pasiekimų gerinimui turi ypatingos svarbos turi peržiūrėjimo ir tobulinimo etapai. Būtina priminti, kad pateikiamoje raiškos užduotyje jau turi būti integruoti jos atlikimo kokybę apibrėžiantys vertinimo kriterijai, arba jie turi būti aptariami atskirai.

Kai taikomas vienas kito vertinimas pagal kriterijus, mokiniai turi geresnes galimybes suprasti, kokio rezultato tikimasi. Iš visų mokinių visada atsiras toks (ar mokinių grupė), kuris geriausiai atitiks kriterijus ar net juos viršys. Taip turėsime gero, siektino darbo pavyzdį.

Į geresnius mokinių pasiekimus orientuotos muzikos kūrybos užduoties ir mokymosi proceso taikymo pavyzdys

Instrumentinis teatras

Užduoties atlikimas skaidomas etapais, kurie po vieną ar jungiant po kelis, atsižvelgiant į klasės pajėgumą, atliekami pamokose. Šios užduoties sėkmė priklauso nuo mokytojo gebėjimo paskirstyti ir valdyti laiką.

1 etapas: užduoties paskelbimas.

2 etapas: tyrinėjimas. Mokiniai iš klasės aplinkos pasirenka objektą (gali būti bet koks daiktas ar instrumentas), kuris bus jo instrumentas. Tuomet skiriamos 2–3 minutės ištyrinėti to instrumento garsinę medžiagą, – kaip ir kokius garsus juo galima išgauti. Paskatiname mokinius ieškoti kad ir keisčiausių technikų, grojimo būdų.

3 etapas: organizavimasis. Klasė skirstoma į 2–4 grupes (grupės sudaromos iš greta sėdinčių mokinių). Kiekviena grupė turi sukurti savo ritminę frazę (4 taktus). Galime mokiniams nurodyti, kokius ritmo darinius derėtų įtraukti (pvz., sinkopes, trioles, šešioliktaines, ar pauzes). Šiam etapui skiriame iki 5 min.

4 etapas: aranžavimas ir instrumentavimas. Mokiniai prisimena pagrindinius instrumentinio teatro bruožus – atrasti kuo daugiau instrumento galimybių, grojimo technikų, garso išgavimo būdų, fiziškai demonstruoti grojimą, svarbu judesio ekspresija, viso pasirodymo vizualumas. Šiame etape kiekvienas grupės narys savo instrumentu įgarsina sukurtą ritmą. Grupei svarbu susitarti, kiek kartų ritmo frazė bus kartojama, kaip instrumentai jį atliks (kanono principu, paeiliui, visi kartu ar pan.), kaip bus pasiektas teatrališkumo efektas. Svarbu ir kiekvieno atlikėjo individualus ekspresyvumas, ir bendras grupės vaizdas. Šiam etapui skiriame apie 10 min.

5 etapas: peržiūra. Grupės paeiliui atlieka savo kompozicijas viena kitai. Prašome mokinių aptarti pasirodymus – kaip pavyko realizuoti instrumentinio teatro ypatumus, – kiekvienai grupei įvardijant, ką jau pavyko pasiekti, o ką dar derėtų patobulinti. Aptariant pasirodymus taikomi aptarti užduoties vertinimo kriterijai. Skiriame apie 15 min.

6 etapas: tobulinimas. Kiekviena grupė tobulina savo kompozicijas pagal išsakytus pasiūlymus ir vadovaudamasi savo įžvalgomis – po revizijos etapo kiekvienai grupei tikrai kilo minčių, ką padaryti geriau.

7 etapas: baigiamasis pasirodymas – koncertas. Kiekviena grupė dar kartą atlieka savo kompozicijas. Įvyksta jų aptarimas ir įvertinimas. Etapui skiriama iki 15 min.

Etapas plius: orkestro koncertas. Kiekvienas orkestras yra sudarytas iš instrumentų grupių. Šio metodo kontekste orkestro grupė tampa kiekviena kūrusi klasės grupė, o partitūra susideda iš grupių sukurtų kompozicijų. Pasitelkiant dirigentą, visos grupės sujungiamos į bendrą kūrinį: dirigentas parodo, kuri grupė pradeda groti, kurios ir kokia tvarka prisijungia ar nutyla, kokia dinamika grojama, kada užbaigiama. Dirigentų gali būti keli, kartu iš tos pačios medžiagos gausime keletą skirtingų kompozicijų. Galima bandyti jungti kompoziciją vadovaujantis vien tik muzikine intuicija – tuomet grupės pradeda ir nustoja groti kontroliuodamos bendrą muzikinį-teatrinį vyksmą klausia. Šiuos koncertinius pasirodymus tikrai verta nufilmuoti ir panagrinti rezultatus. Tikėtina, kad mokinius nustebins jų pačių kūrybiškumas.

3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė

Muzika pasižymi plačiomis tarpdalykinės integracijos galimybėmis. Ją įmanoma sieti su praktiškai visais mokomaisiais dalykais. Tačiau tos sąsajos ir integraciniai ryšiai turėtų būti lankstūs ir situatyvūs, pritaikyti konkrečiai situacijai. Svarbiausios tam sąlygos: (1) mokytojų lankstumas, atvirumas, kūrybiškumas; (2) glaudus muzikos ir kitų dalykų mokytojų kūrybinis bendradarbiavimas.

3.1. Muzikos ir kitų mokomųjų dalykų integravimas pagrindiniame ugdyme (5–10 kl)

Tarpdalykinė integracija plėtojama ir pagrindinės mokyklos pakopoje (5–10 klasėse). Būtina atsižvelgti į tai, kad (a) pagrindinėje mokykloje skirtingi mokytojai dalykininkai veda skirtingų dalykų pamokas; (b)

šioje pakopoje muzikai skiriama viena savaitinė valanda. Todėl tarpdalykinė integracija yra situatyvi; ji remiasi pedagogų tarpusavio susitarimais ir mokinių tarpusavio susitarimais ir kūrybiniu bendradarbiavimu. Galimos įvairios tarpdalykinės integracijos formos, pvz., bendros temos, bendra projektinė veikla.

3.1.1. Muzikos integracija su lietuvių kalba

- Ilgieji ir trumpieji garsai, skiemenys (kalba), ilgos ir trumpos gaidos (t. y. ketvirtinės ir aštuntinės).
- Muzikinė „klausimo-atsakymo struktūra“ (pvz., Kalėdų daina-žaidimas „Kam tavo, vilkeli“, daina „Sodai, sodai, leliumoj“).
- Kirčiuoti ir nekirčiuoti skiemenys (kalba), akcentas, stiprioji takto dalis (muzika).
- Smulkiosios tautosakos (mįslių, patarlių) ritmai, jų panaudojimas mokantis būdingų ritmo formulių (pvz., 3/8 metro: „Meška su lokiu - abudu tokiu“; „Kaip pasiklosi, taip išmiegosi“, „Kuo vilkas senyn, tuo dantys aštryn“ ir kt.) ritmo formules – tam-ti, ti-tam, ti-ti-ti.
- Dainuojamoji lietuvių tautosaka (paukščių balsų mėgdžiojimai, vaikų dainos ape gyvūnus, formulinės grandininės, kumuliatyvinės ir kt. dainos, kalendorinių švenčių ir apiegų dainos).

3.1.2. Muzikos integracija su matematika:

- Paprastoji trupmena ir muzikinis metras (pvz., 2/4, 4/4, 3/8, 3/4);
- Paprasti melodinės ar ritminės simetrijos atvejai; trijų dalių (ABA) forma, rondo (ABACA) forma.
- Paprasti praktiniai kombinatorikos pavyzdžiai (keliais skirtingais būdais galima išdėstyti tris raides, tris skaitmenis, tris figūras ar tris natas)
- Natų ritminės vertės ir jų proporcijos (1:2:4:8:16); ritmo verčių „piramidė“.

3.1.3. Muzika ir Pasaulio pažinimas:

- Latvių ir estų vaikų dainos;
- Lietuvos etniniai regionai, tarmės ir dainos;
- Lietuvos tautų dainos;
- Europos ir Pasaulio vaikų dainos (pvz., vokiečių „O Tannenbaum“; italų „L'inverno e passato“, Afrikos, Okeanijos, japonų, turkų vaikų dainos ir žaidimai).

3.1.4. Muzika, dailė, šokis.

- Skambančios muzikos perteikimas spalvomis ar linijomis;
- Programinės muzikos pavyzdžių klausymasis ir nagrinėjimas, piešimas skambant muzikai (pvz., Vivaldžio „Pavasaris“; N. Rimskio-Korsakovo „Kamanės skrydis“; E. Grygo „Rytas“)
- Lietuvių liaudies rateliai ir žaidimai, šokiai, kuriuos galima ir muzikuoti (pvz., dūdele groti dviem balsais), ir atlikti kaip šokį (pvz., „Pjoviau šieną“, „Trepsiukas“).

3.2. Ugdymo muzika metodai tarpdalykinėse pamokose.

Ugdymo muzika metodai taikytini tarpdalykinėms pamokoms, projektams, siekiant optimaliau ugdyti bendrąsias kompetencijas. Integracija su muzikos dalyku vyksta dviem būdais:

1. Kai į muzikos pamoką integruojamos kitų dalykų temos, ugdymo(si) priemonės.
2. Kai muzikos dalyko elementai integruojami į kitus dalykus.

3.3. Integruotų muzikos ir kt. Dalykų pavyzdžiai.

Kūrybinė užduotis „8 taktai“

„8 taktai“ – tai integruotas muzikos ir informacinių technologijų projektas. Užduotis gali būti pritaikoma visiems klasių koncentrams nuo 5 klasės. Jei pradinėse klasėse mokiniai turi informacinių technologijų pamokų, tuomet ir pradinių klasių mokiniams ši užduotis yra įveikiama. Ji gali būti skiriama kaip projektinis darbas arba atliekama tuo metu, kai mokyklos nuožiūra yra organizuojama veikla birželio mėnesį, ar kitu pasirinktu metu. Užduoties metu įtvirtinami raidiniai natų pavadinimai.

1 etapas. Kūryba. Muzikos pamokoje su mokiniais sutariama sukurti 8 taktų melodiją (C-dur arba a-moll tonacijos) naudojant pirmosios oktavos natas. Vyresniųjų klasių mokiniai gali pasirinkti kitą tonaciją, kurti platesnės apimties melodijas. Kuriant melodiją kitoje tonacijoje ar platesniame diapazone vertėtų žinoti, kad programuojant rasis daugiau darbo, reikės užkoduoti daugiau skirtingų natų.

Kurdami melodiją mokiniai pasirenka tinkamą metrą. Pradinių klasių mokiniams rekomenduojama rinktis nesudėtingą metrą ($2/4$ ar $3/4$), naudoti ketvirtines bei aštuntines natas. Nuo 5 klasės skirtingų ritminių verčių galėtų daugėti, o vyresniųjų klasių mokiniai galėtų kurti sudėtinuose ar kintamuose metruose.

2 etapas. Peržvalga. Mokiniai savo sukurtas 8 taktų melodijas solfedžiuoja, groja pasirinktais melodiniais instrumentais ar virtualia klaviatūra.

3 etapas. Tobulinimas. Jei reikia, mokiniai koreguoja savo sukurtą melodiją.

4 etapas. Programavimas. Informacinių technologijų pamokoje, naudodamiesi <https://scratch.mit.edu/> platforma, programuoja muzikos garsus. Kiekvienai natai priskiria raidinį pavadinimą: do - c, re – d, mi – e, fa – f, sol – g, la -a, si – b (arba h – pagal klasės susitarimą). Mokosi atlikti savo sukurtą melodiją (grodami naudojasi klaviatūra). Scratch programoje programuojamos natos galėtų atrodyti taip: <https://scratch.mit.edu/projects/512715696>

5 etapas. Atlikimas. Integruota muzikos ir informacinių technologijų pamoka. Mokiniai atlieka savo sukurtas melodijas, pristato klasės draugams.

6 etapas. Vertinimas. Mokiniai vertinami už teisingai suprogramuotas natas. Už teisingai Scratch programėlėje įgrotą melodiją (aiški melodija, ritmas, išlaikomas tempas).

4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas

Per muzikos pamokas mokiniai turtina savo kalbą ir muzikos sąvokų žodyną, pratinasi sklandžiai reikšti savo mintis, apibūdindami ir apibūdindami klausomus/atliekamus muzikos kūrinius, išsakydami savo kūrybinius sumanymus, vertindami savo ir kitų atlikimą. Mokinių kalbiniai gebėjimai muzikos pamokose yra ugdomi nuolatos, o muzikinių sąvokų žodynas plėtojamas visuose klasių centruose. Pirmaisiais ir antraisiais mokymosi metais mokiniai aktualizuoja dar ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus laikotarpiu sužinotas ir vartotas sąvokas, jas praturtina naujomis, taip suformuodami bazinį muzikinių dalykinių sąvokų žodyną. Kad šis žodynas būtų aktyvus, su savokomis reikia ne vien susipažinti, bet būtina jas nuolat vartoti tinkamuose kontekstuose. Nuolat vartojama sąvoka mokiniui tampa įprasta, nekelianti kognityvinės įtampos. Naujai pristatomas sąvokas būtina išaiškinti, tačiau nederą jų vengti arba specialiai keisti buitine kalba. Muzikinių dalykinių sąvokų vartosenos praktikoje šias sąvokas galima aiškinti vienas kitomis. Taip susiklosto aiški dalykinių sąvokų sistema, tampa geriau suprantami jų tarpusavio ryšiai.

Muzika veiksmingai padeda mokytis svetimųjų kalbų. Dainų dainavimas originalo kalbomis yra viena veiksmingiausių priemonių, padedančių itin greitai išmokti eiliuotus kitų kalbų tekstus. Drauge su melodija mokiniai ypač lengvai išmoksta tų kalbų leksiką ir fonetiką. Tai veiksminga ne tik pradinėse, bet ir vyresnėse klasėse. Mokytojų praktinė patirtis liudija, kad per vienus mokslo metus mokiniai gali išmokti neilgos apimties dainų maždaug 10-čia skirtingų svetimųjų (kai kada mokiniams visai nepažįstamų) kalbų.

Viena svarbiausių sąlygų mokinių kalbiniam gebėjimams per muzikos pamokas ugdyti – tai raiški, turtinga, taisyklinga paties mokytojo kalba, jo kalbos kultūra, viešojo kalbėjimo įgūdžiai ir dalykinis žodynas. Mokytojas kalbos kultūros požiūriu mokiniams turėtų būti sėkmingas pavyzdys: kalbėti aiškiai, su tikslia artikuliacija ir raiškia intonacija. Vengtinos kai kurios dažnokai pasitaikančios kalbos klaidos, susijusios su netaisyklingai vartojamu vietininko linksniu: (a) neteisingai vartojamas vietininko linksnis kūrinių tonacijai nusakyti (pvz., „kūrinys sukurtas (skamba) C dur tonacijoje“; t. b. „kūrinys yra C dur

tonacijos [kilm.]“ arba „... yra sukurtas (skamba) C dur tonacija“); (b) neteisingai vartojamas vietininko linksnis kūrinio metru nusakyti (pvz., „menuetas sukurtas 3/4 metre“; turi būti: „menuetas yra 3/4 metro“).

Būtina parbrėžti, kad pati muzika yra neverbalinė komunikavimo priemonė, generuojanti savitas muzikines (dažnai abstrakčias) reikšmes, kurių įprasta žodine kalba perteikti nėra įmanoma. Tai ypač akivaizdu klausantis instrumentinės muzikos kūrinių, juos kuriant ar atliekant. Todėl verbalinis (žodinis) bendravimas muzikos pamokoje nelaikytinas vienintele ar svarbiausia komunikavimo forma: pati muzika suteikia galimybę bendrauti ir neverbaliniu būdu. Vis dėlto įprasta žodinė kalba yra aptariant ir apibūdinant ir nagrinėjant muzikos kūrinius, reiškinius ir muzikos socialinius, istorinius, kultūrinius kontekstus. Tačiau greta žodinės kalbos, muzikos pamokoje vertėtų pasitelkti ir kitus komunikavimo būdus (pvz., judesiu parodyti frazių struktūra, atskleisti muzikos judėjimo pobūdį; veido mimika perteikti nuotaikų, dinamikos kaitą; grafine schema pavaizduoti kūrinio formą, linija ar kreive parodyti melodijos judėjimo kryptį ir pan.). Raiškus judesys ir tikslingai vaizdinės priemonės gali reikšmingai papildyti žodinio komunikavimo priemonių arsenalą, mokantis perteikti muzikos pobūdį, jos struktūrą, formą, apibūdinant muzikos kūrinius.

4.1. Dalykinių sąvokų vartojimas.

5–6 klasės. Šiame koncentre rekomenduojama pakartoti pradinėse klasėse išmoktas sąvokas ir jas giliau įtvirtinti, vartojant jas tinkamose situacijose ir kontekstuose. Siūloma išmokti ar pakartoti šias sąvokas: nata ir gaida, melodija ir dermė (mažoras, minoras, pentatonika), ritmas ir metras (dvejiniai ir trejiniai, paprastieji ir sudėtiniai, mišrieji metrai). Muzikos formos: dviejų ir trijų dalių, rondo, variacijos, kanonas ir burdonas. Opera, arija, uvertiūra, duetas, trio, ansamblis; operos solistų balsai (sopranas, mecosopranas, kontraltas; tenoras, baritonas, bosas).

7–8 klasės. Septintoje ir aštuntoje klasėse, atsižvelgiant į šio amžiaus tarpsnio psichologinės raidos ypatumus, mokinių poreikį ieškoti savosios muzikinės tapatybės, ypač rekomenduojama mokinius susipažinti su įvairių populiariosios muzikos žanrų, stilių bei subkultūrų muzikai būdingomis sąvokomis (įskaitant ir plačiai vartojamą slengą). Papildomai dėmesio vertėtų skirti korektiškam sąvokų vartojimui, mokantis atsikruti noriminę ir nenorminę kalbą (slengą), lietuviškos ir tarptautinės kilmės sąvokas (pvz., gaida, nata, melodija, harmonija, džiazas ir kt.), įprastus muzikos terminus ir subkultūrų muzikai būdingą žargoną. Šiame koncentre tikslinga susipažinti ir mokytis vartoti su įvairiais populiariosios muzikos žanrais ir stiliais susijusias technines sąvokas: kvadaras (pasikartojanti simetriška 4-ių, 8-ių, 16-os ar 32-jų taktų struktūra); septakordas, nonakordas (akordai, tarp kurių kraštinių gaidų yra septimos ar nonos intervalai). Bliuzas, džiazas, svingas, regis (*reggae*), soulas (*soul*), fankas (*funk*), hiphopas (*hip-hop*), grūvas (*groove*), ofbytas (*off-beat*). „Repas“ ir „repuoti“ (angl. *rep* – lengvas smūgis) – ritmingas dainos žodžių sanadvimas; skanduoti ritmingai, tačiau be melodijos. „Rifas“ (*riff*) – pasikartojanti ritmo figūra, būdinga roko, fanko, metalo muzikai, ypač gitaros, bosinės gitaros ar pučiamųjų partijoms.

9–10 klasės ir I–II gimnazijos klasės. Šiame koncentre tikslinga įvairias muzikines sąvokas (ypač susijusias su kūrinio žanru, stiliumi) mokytis vartoti platesniuose istoriniuose, socialiniuose ir kultūriniuose kontekstuose, šių sąvokų taikymą siejant su istorijos, geografijos, literatūros kontekstais, dailės, kitų meno dalykų ir kitų sričių žiniomis. Diskutuodami, analizuodami, argumentuodami, pristatydami muzikos kūrinius, kūrėjus ir atlikėjus, mokiniai pasitelkia ir pritaiko platesnį žodyną, lavina viešojo kalbėjimo įgūdžius. Rekomenduojama daugiau dėmesio skirti pagrindinėms istorinių stilistinių muzikos epochų bei su jais susijusioms sąvokomis. Pravartu aptarti ir nagrinėti Antikos, viduramžių (grigališkasis choras), renesanso, baroko, klasicizmo, romantizmo, modernizmo muziką, aptarti šioms epochoms būdingų žanrų pavadinimus ir sąvokas, susipažinti su XX a. muzikinės kūrybos kryptimis ir stilistinėmis tendencijomis, komponavimo technikomis (impresionizmas, ekspresionizmas, konkrečioji muzika, fovizmas, neofolklorizmas, minimalizmas, dodekafonija, serializmas, aleatorika, sonorsitika, puantilizmas).

4.2. Nuotolinio ugdymo galimybės muzikos pamokoje, ugdant kalbinius gebėjimus.

Nuotolinė muzikos pamoka – tai tokia pamoka, kurioje muzikos mokytojo ir mokinių tarpusavio sąveika vyksta vaizdo konferencijų ir pokalbių platformų aplinkoje (ZOOM, TEAMS, MOODLE ar kt.). Bendravimas per internetines pokalbių platformas turi savų ypatumų: jis vyksta asinchroniškai, t. y. su šikiu tokiu vėlavimu, kuris būtinas signalui užkoduoti, perduoti ir jį vėl iškoduoti. Ši aplinkybė sinchroninį muzikavimą (dainavimą, grojimą) drauge su klase daro neįmanomą. Todėl tenka pripažinti, kad visavertė muzikos pamoka internetu vis dėlto yra ribotų galimybių, kontaktinę pamoką ji gali pakeisti tik iš dalies. Bendro muzikavimo stygių iš dalies galima kompensuoti, kai visi vaizdo konferencijos dalyviai, išskyrus mokytoją, muzikuoja išjungę savo mikrofonus: kiekvienas mokinys girdi tik mokytojo balsą (instrumentą) ir gali prie jo prisiderinti. Tačiau tuomet mokytojas neturi atgalinio garsinio ryšio. Toks ryšys įmanomas tik muzikuojant po vieną. Tą mielai daro drąsesnieji klasės mokiniai. Kiti klasės mokiniai yra skatinami įvertinti, korektiškai išsakyti savo pagyrimus, patarimus, pastebėjimus.

Per vaizdo konferencijas galima mokytis improvizuoti, tačiau tik naudojant muzikinio pokalbio metodą (kai mokytojas improvizuoja frazę-klausimą, o vienas iš mokinių – „frazę-atsakymą“). Šio metodo galimybės taip pat ribotos: (1) muzikinis pokalbis gali vykti tik tarp dviejų iš anksto pasirinktų dalyvių, kitiems pasyviai klausant; (2) improvizuojant ritmo darinius dėl signalo vėlavimo iškyla keblumų (atsakymas visuomet truputį vėluoja). Mokiniai per vaizdo konferenciją gali demonstruoti ilgesnės apimties improvizacijas (pvz., virtualiu pianinu), su klasės draugais jas aptarti.

Platesnės galimybės atsiveria per vaizdo konferencijas organizuojant muzikos įrašų klausymąsi ir jų aptarimą, nagrinėjimą. Mokiniai gali pristatyti ir aptarti jiems patikusį kūrinį ar atlikėją. Tokia veikla padeda lavinti mokinių kalbėjimo įgūdžius, turtinti jų dalykinį žodyną.

5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 proc. pamokų.

Atnaujintose programose rekomenduojama 70 proc. mokytis privalomo turinio, kitus 30 procentų rinktis pačių mokytojų nuožiūra. Muzikos pamokose laisvai pasirenkamas turinys gali būti formuojamas atsižvelgiant į: (a) konkrečios klasės muzikinio pasirengimo lygį; (b) mokinių muzikinius poreikius ir interesus; (c) mokytojo muzikinius interesus ir stiprybes; (d) tam tikros mokyklos, miesto, regiono tradicijas. Privalomas ir pasirenkamas turinys, atsižvelgiant į nevienodą klasių pasirengimą ir skirtingą mokymosi tempą, pasirinktinai gali būti modeliuojamas keliais skirtingais būdais:

1. Esant greitam mokymosi tempui – per maždaug 70 pamokų įgyvendinamas visas privalomas turinys; likęs mokymosi laikas skiriamas mokytojo nuožiūra parinktoms temoms, projektinei veiklai, muzikavimui ir kūrybai.
2. Esant vidutiniam mokymosi tempui: (a) įgyvendinamas tik privalomas turinys, arba (b) įgyvendinama tik dalis privalomojo turinio (ne mažiau 70 proc.), likusi turinio dalis mokytojo nuožiūra keičiama aktualesniu.
3. Esant lėtam mokymosi tempui – įgyvendinama tik dalis privalomo mokymosi turinio (rekomenduojama ne mažiau 70 proc.).

Toliau pateikiamos pasirenkamosios temos kiekvienam klasių koncentrai.

5–6 klasės:

- Kompozitorių klasikų portretai (5 kl.: J. S. Bachas, V. A. Mocartas, L. van Bethovenas; 6 kl.)
- Pasaulio tautų dainos ir šokiai (projektas arba koncertas);
- Kalendorinis metų ratas.

7–8 klasės

- Mano mėgstamas roko (bliuzo, soulo, fanko, hiphopo, elektroninės muzikos) atlikėjas (arba grupė).

- Mano mėgstamas muzikos žanras.
- Autorinių dainų koncertas.
- Integruotų muzikos ir Pasaulio geografijos pamokų ciklas.

9–10 ir I–II gimnazijos klasės

- Pažintinė kelionė per muzikos istoriją.
- Įvairių stilių muzikos vakaras.
- Skambančios skulptūros gamyba, arba lauko instrumentų gamyba.
- Autorinių dainų koncertas.
- Integruotų muzikos ir istorijos pamokų ciklas.

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

Nuoseklus ir tinkamas ugdymo turinio planavimas – vienas svarbesnių sėkmingo muzikinio ugdymo veiksnių. Veiklos planavimas padeda nuosekliai įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Muzikos pamokos vyksta kasmet, todėl mokytojas, planuodamas veiklas, turėtų atsižvelgti į muzikos dalyko programos nuoseklumą ir tęstinumą. Turinio planavimą galima numatyti keliais lygiais (metų planas, mėnesio planas, konkrečios pamokos planas). Planuodamas muzikos pamokų turinį, priemones ir metodus, mokytojas turėtų atsižvelgti į: (a) bendrą klasės muzikalumo lygį; (b) Individualius vaikų muzikinius gabumus ir pasiekimus; (c) vaikų mokymosi tempą; (d) integracinius ryšius su kitais mokomaisiais dalykais; (e) klasės, mokyklos bendruomenės aktualijas. Neįmanoma pateikti universalių, kiekvienam mokytojui, mokyklai ar klasei tinkamų detaliųjų planų, todėl galutinį sprendimą dėl repertuaro, pamokų turinio, užduočių sudėtingumo ir metodų tinkamumo turėtų priimti pats mokytojas.

Sudarant ilgalaikius planus, derėtų remtis bendrąja muzikos dalyko programa, apmąstyti veiklų sąsajas su numatomais mokinių pasiekimais, turėti omenyje kompetencijų ugdymą, galimas tarpdalykines sąsajas, laiko išteklius ir mokinių amžiaus grupės psichologinius ypatumus. Ilgalaikis planas turėtų būti sudaromas, atsižvelgiant į veiklos būdų ir metodų muzikos pamokoje įvairovę (dainavimas, mokymasis groti muzikos instrumentu, ritmavimas, solfedžiavimas iš klausos, natų skaitymo ir rašymo pratybos, improvizavimas, muzikiniai žaidimai, muzikos klausymas, apibūdinimas ir vertinimas) ir akcentuoti tris esmines pasiekimų sritis ir jų aspektus: Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A); Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B); Muzikos pažinimas ir vertinimas (C);. Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (D).

6.1. Muzikos ilgalaikis planas 5–6 klasei

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti Muzikos bendrosios programos (toliau – BP) įgyvendinimo rekomendacijų dalyje [Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai](#). Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimas [Švietimo portale](#) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Muzika

Visa bendroji programa Pradinis ugdymas Pagrindinis ugdymas Vidurinis ugdymas

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Ištekiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

Kūrybiškumo kompetencija
Kūrymas
Etiškai veikia kurdamas savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti; lankiai naudoja kūrybos būdus ir priemones; lobuliškai, pristato ir dalijasi kūrybos rezultatais.

A1. Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo
A2. Pristato, atlieka (vienas ar su kitais) pasirinktą kūrinį, vertina savo ir kitų atlikimą.
A3. Dalyvauja muzikiniame ir kultūriniame gyvenime.

Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

B1. Improvizuoja muzikinius dainius.
B2. Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras.
B3. Pristato ir vertina savo bei kitų kūrybą.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio citatų langas:

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Ištekiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras **5-6 klasių koncentras** 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

A1. Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą.

Klasių koncentras	Stenkinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
5-6 klasių koncentras	Glaustai apibūdina atliekamą kūrinį, įvardija kelis svarbiausius jo bruožus (A1.1).	Apibūdina atliekamą skirtingo pobūdžio ar žanrų kūrinius. Parodo muzikos kalbos ir išraiškos priemonių (pvz., ritmas ir metras, melodija ir dėrmė, dinamika) bei struktūrų supratimą (A1.2).	Nagrinėja atliekamą skirtingo pobūdžio ar žanrų kūrinius. Paaškina, kaip muzikos kalbos ir išraiškos priemonės (pvz., ritmas ir metras, melodija ir dėrmė, harmonija, dinamika) ir struktūros naudojamos kūrinio pobūdžiui atskleisti (A1.3).	Savarankiškai nagrinėja atliekamą skirtingo pobūdžio ar žanrų kūrinius, juos palygina. Išsamiai paaškina, kaip muzikos kalbos ir išraiškos priemonės (pvz., ritmas ir metras, melodija ir dėrmė, harmonija, dinamika) ir struktūros naudojamos kūrinio pobūdžiui atskleisti (A1.4).

Mokymo(si) turinys

Lietuvių liaudies dainos. 5-6 klasių koncentras.

Mokomasi liaudies dainų (vairių žanrų), sutartinių, tyrinėjama, kaip šlaideningi folkloras derinamas su kitų žanrų muzika.

A2. Pristato, atlieka (vienas ar su kitais) pasirinktą kūrinį, vertina savo ir kitų atlikimą.
A3. Dalyvauja muzikiniame ir kultūriniame gyvenime.

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktų ikonėlių atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos:

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Ištekiai

Klasės

Mokymo(si) turinys

Visas turinys 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

Muzikiniai kultūros kontekstai ir įjungtyje

Muzikos raišys ir funkcijos.

Kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas
Kūrybiškas įsivertinimas
D2.3. Išsiskiria savo pobūdį įvairių tautų muzikos tradicijų vertybių sąnetumą, kultūrinę įvairovę, diskutuoja dėl jos vertės, supažindina ryšius su kitais menais ir kitais dalykais. Europos ir pasaulio šokių muzika. Pristatomas ir apibūdinamas šokių ryšys su muzika (pvz., sceninės šokis, socialinės šokis). Palyginamas pagrindinės muzikos (pažintis priemonės bei mokomasi jas suprasti (pvz., repertu, ritmavimo, atly, ritmas, tiksliai ir sampa, indijos klasika).

Europos ir pasaulio šokių muzika

Pristatomas ir apibūdinamas šokių ryšys su muzika (pvz., sceninės šokis, socialinės šokis). Palyginamos pagrindinės muzikos išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti (pvz., repertu, ritmavimo, atly, ritmas, tiksliai ir sampa, indijos klasika).

Instrumentų raišys ir klasifikavimas

Europos ir pasaulio orkestrai

Sceninės muzikos žanrai

Mama muzika

Muzikos pažinimas ir vertinimas

Muzikos kūryba (improvizuoja, komponuoja, aranžuoja)

Muzikavimas (dainavimas, grojimas)

Dalyko ilgalaikiai planai yra pateikiami skiltyje „[Ištekliai](#)“. Pateiktuose ilgalaikių planų pavyzdžiuose nurodomas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose dalykui numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos BP temos;
- stulpelyje *Tema* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra;
- stulpelyje *Val. sk.* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *30 proc.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;
- stulpelyje *Galimos mokinių veiklos* pateikiamas veiklų sąrašas yra susietas su BP įgyvendinimo rekomendacijų dalimi [Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos](#), kurioje galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP.

MUZIKOS ILGALAIKIS PLANAS 5–6 KLASEI

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas:

Mokymo(si) turinio skyrius	Mokymo(si) turinio tema	Val. sk.	30 proc.	Galimos mokinių veiklos
Muzikavimas (dainavimas, grojimas)	Lietuvių liaudies dainos	3–4		Mokomasi liaudies dainų, (įvairių žanrų), sutartinių; tyrinėjama, kaip šiandieną folkloras derinamas su kitų žanrų muzika. Nagrinėjamos muzikos kalbos ir išraiškos priemonės.
	Europos tautų, kitų žemynų dainos	3–4		Mokomasi kitų tautų ir kultūrų dainų (pvz., latvių, lenkų, žydų, kt.). Muzikuojant grupėje, mokomasi derintis prie kitų. Aptariama kultūrų įvairovės, daugiakalbystės tema.
	Populiarios muzikos žanrinė įvairovė	3–4		Aptariami įvairių populiariosios muzikos žanrų pavyzdžiai, mokomasi juos atlikti. Susipažįstama su populiariosios muzikos žanrine įvairove (pvz., kantri, bliuzo, rokenrolo ir kt.).

	Populiariosios klasikos pavyzdžiai	3–4		Nagrinėjami įvairūs muzikos pavyzdžiai. Mokomasi pasidalyti savo žiniomis ir rasti informacija, kuri padeda geriau atlikti užduotį. Aptariama, kaip naudotis pažangiomis technologijomis, sužinoma kas yra meno kūrinių autorių teisės, susipažįstama su muzikos programine įranga.
	Pianino klaviatūra	2–3		Susipažįstama su pianino klaviatūra. Mokomasi žinias pritaikyti praktikoje. Aptiriamos pažangių technologijų ir inovacijų (pvz., virtualios pianino klaviatūros) galimybės muzikos pažinimo srityje.
Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas)	Melodijos ir ritmo komponavimas	5–6		Atliekamos kūrybinės užduotys su melodijos ar ritmo konstravimu, simetrija, kombinatorika, ritmo stambinimu ar smulkinimu (aptiriamos sąsajos su matematika).
	Muzikinės struktūros	5–6		Mokomasi komponuoti muzikines struktūras ir jas užfiksuoti naudojant įprastinę ar simbolinę notaciją (pvz., klausimas–atsakymas; frazė–motyvas). Nagrinėjamos paprastos muzikinės formos (dviejų ir trijų dalių rondo, variacijos).
Muzikos pažinimas ir vertinimas	Dermė ir melodija	1–2		Muzikuojama ir klausoma muzikos pavyzdžių, nagrinėjami panašumai ir skirtumai, aptiriamos muzikos dermės (mažoras, minoras, pentatonika, kt.); nagrinėjami gamos laipsniai ir intervalai; susipažįstama su alteracijos ženklais (diezas, bemolis).
	Melodija ir pritarimas	1–2		Išbandomi ir aptariami įvairių tradicinių muzikinių faktūrų tipai (vienbalsumas, daugiabalsumas, polifonija, harmoninis pritarimas). Nagrinėjama klausomų kūrinių muzikinė kalba.
	Ritmo piešinys ir metras	1–2		Pateikus muzikinius pavyzdžius su mokiniiais išbandoma ir aptariama ritmo piešinių įvairovė (paprastieji, mišrieji); susipažįstama su įvairių žanrų ir kultūrų ritmais.
	Muzikos struktūros	1–2		Muzikuojama ir klausoma muzikos pavyzdžių, mokomasi suprasti kaip formuojamos muzikinės struktūros (pvz., klausimas–atsakymas, frazė–sakiny. Aptiriamos sąsajos su lietuvių kalba.

	Muzikos kūriniai ir jų kontekstai	1–2		Aptariami pasirinkti (pasiūlyti) žymiausių kompozitorių kūriniai, ir jų kontekstai. Atrandami, apibūdinami ryšiai su kitais menais ir dalykais. Reflektuojama.
Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys	Muzikos rūšys ir funkcijos	1–2		Nagrinėjami ir aptariami muzikos reiškiniai tradicinėje kultūroje, žmogaus ir gamtos sąsajos, pagarba kiekvienai gyvybei, gamtosauginės nuostatos, pateikiami muzikiniai pavyzdžiai (pvz., liaudies, apeiginė, populiarioji, akademinė, kino filmų, taikomoji ir kita muzika).
	Lietuvių ir kitų Lietuvos tautų muzika	1–2		Susipažįstama su įvairių regionų tarmėmis, tautosaka, liaudies dainomis, instrumentine muzika ir šokiais. Palyginami regionai, apibūdinami svarbiausi jų skirtumai (pvz., lenkų, žydų, karaimų); nagrinėjami liaudies muzikos atspindžiai kompozitorių kūryboje (pvz., M. K. Čiurlionio, J. Gruodžio, J. Juzeliūno ar kt.).
	Kalendorinis metų ratas	1–2		Analizuojamos šventinių laikotarpių dainos; sutartinių žanras ir atlikimo būdai. Diskutuojama apie tarmių tęstinumą, pateikiami tarmių puoselėjimo kitose šalyse pavyzdžiai. Aptariama ir palyginama metų švenčių muzika: Verbų ir Velykų, Kalėdų ir Naujų metų šventės.
	Muzika ir gamta	1–2		Analizuojami programinės muzikos pavyzdžiai (pvz., M. K. Čiurlionis, N. Korsakovas, K. Debussy) ir absoliučioji (pvz., J. Haydnas, J. S. Bachas) muzika. Aiškinamasi sąsajos pavasario švenčių (parskrendančių paukščių, pavasario lygiadienio) su žmonių gyvensena ir charakterių ypatumais, jų atspindžiai kompozitorių kūryboje.
	Vakarų klasikinės muzikos formos	1–2		Nagrinėjama, kokiais dalykais vadovaujantis kuriama muzikinė forma (pakartojimo, kontrasto arba varijavimo). Ilustruojama muzikiniais pavyzdžiais (pjesė, rondo, variacijos), lyginama su šiandienos kuriamos muzikos pavyzdžiais.
	Europos ir pasaulio šokių muzika	1–2		Pristatomas ir apibūdinamas šokio ryšys su muzika (pvz., sceninis šokis, socialinis šokis). Palyginamos pagrindinės muzikos išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti (pvz., ispanų

				flamenko, airių stepas, Brazilijos samba, Indijos klasikinis).
	Instrumentų rūšys ir klasifikavimas	1–2		Aiškinamasi, kokiais metodais remiantis gali būti klasifikuojami muzikos (styginiai, aerofonai, saviskambiai, membraniniai, elektroakustiniai ir elektroniniai) instrumentai; apibrėžiamas ir paaiškinamas pasaulio kultūrų poveikis muzikos instrumentų atsiradimui ir jų įvairovei (pvz., airių arfa, škotų dūdmaišis, suomių kantele, rusų balalaika).
	Europos ir pasaulio orkestrai.	1–2		Aiškinamasi, kokiais kriterijais remiantis galima atpažinti orkestro tipą, aptariama orkestrų vystymosi raida (pvz., kamerinis, simfoninis, džiazas bigbendas, Indonezijos gamelanas, Tobago ir Trinidado plieno būgnų).
	Sceninės muzikos žanrai	1–2		Apibrėžiami sceninės muzikos žanrai (opera, baletas). Nagrinėjamas kultūrinės aplinkos poveikis, istorinis kontekstas, muzikos industrija ir pan.; operos dainininkų balsai; kitų kultūrų muzikinis teatras (pvz., kinų opera Kun Qu, indų Kathakali).
	Mano muzika	1–2		Demonstruojami žymiausi vizualinio ir audialinio meno kūriniai („Mano grojaraštis“). Pristatomos ir komentuojamos pažangių technologijų ir inovacijų galimybės muzikos pažinimo srityje.
	Iš viso:	37	(12)	

6.2. Muzikos ilgalaikis planas 7–8 klasei

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnį laikotarpį (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti Muzikos bendrosios programos (toliau – BP) įgyvendinimo rekomendacijų dalyje [Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai](#). Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimas [Švietimo portale](#) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

[Kompetencijos](#) nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Muzika

Visa bendroji programa Pradinis ugdymas Pagrindinis ugdymas Vidurinis ugdymas

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Iššūkiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

Kūrybiškumo kompetencija Kūrybas

Elkhar vertia kurdamas savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti, kritiškai naudoja kurybos būdus ir priemones, tobulina, pristato ir dalijasi kurybos rezultatais.

A1. Nagrinėja atliekamą kūrinių, aptaria jį.
A2. Pristato, atlieka (vienas ar su kitais) pasirinktą kūrinių vertina savo ir kitų atlikimą.
A3. Dalyvauja muzikiname ir kultūriname gyvenime.

Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

B1. Improvizuoja muzikinius dainius.
B2. Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras.
B3. Pristato ir vertina savo bei kitų kūrybą.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio citatų langas:

Muzika

Visa bendroji programa Pradinis ugdymas Pagrindinis ugdymas Vidurinis ugdymas

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Iššūkiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

A1. Nagrinėja atliekamą kūrinių, aptaria jį interpretavimą.

Klasė koncentras	Siekiamasis lygis	Pateikiamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
7-8 klasių koncentras	Glauzta: apibūdina atliekamą kūrinių, išvardija veikiančius jį žanrus, kultūrai ir subkultūrai būdingus bruožus (A1.1).	Apibūdina ir patvirtina atliekamus kūrinius: išvardija skirtingų žanrų, kultūrų ar subkultūrų kūriniams būdingas muzikos kalbos ar išraiškos priemones (A1.2).	Nagrinėja ir patvirtina atliekamą kūrinių. Paaiškina, kaip muzikos kalbos ir išraiškos priemonės bei struktūros suprantamos veikia skirtingų žanrų, kultūrų ar subkultūrų kūrinių interpretavimą (A1.3).	Savarankiškai nagrinėja ir patvirtina atliekamus kūrinius. Išsamiai paaiškina, kaip muzikos kalbos ir išraiškos priemonės bei struktūros suprantamos veikia skirtingų žanrų, kultūrų ar subkultūrų kūrinių interpretavimą (A1.4).

Mokymo(si) turinys

Senoji muzika. 7-8 klasių koncentras.

Komentuojami šiam laikotarpiui būdingi savitumai muzikos ypatumai, demonstruojami ir atliekami senosios muzikos pavyzdžiai, tinkami muzikuoti (pvz., Antika - Sapho himnas Afroditei; viduramžiai - Guido Areco Ut queant laxis, ankstyvojo daugialbumo pavyzdžiai, kt.).

[Tarpdalykinės temos](#) nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktų ikonėlių atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos:

Muzika

Visa bendroji programa Pradinis ugdymas Pagrindinis ugdymas Vidurinis ugdymas

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Iššūkiai

Klasės

Mokymo(si) turinys

Visas turinys 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys

Lietuvos folkloro pavyzdžiai.

Žemųjų muzika.

Kitų kultūrų muzikos instrumentai.

Supažindinama su kitų kultūrų, atkreipiama.

Antikinio pasaulio muzika.

Viduramžių muzika.

Lietuvių folkloro atspindžiai šiuolaikinėje džiazo, roko, elektroninėje muzikoje.

Darnus vystymasis
Socialinė ir ekonominė plėtra

Pažangios technologijos ir inovacijos
D1.3. Nagrinėja Lietuvos folkloro pavyzdžius, atpažįsta ir aptaria jų atspindžius šiuolaikinėje muzikoje, nurodo ir paaiškina ryšius su kitais menais ir kitais dalykais. Lietuvos folkloro atspindžiai šiuolaikinėje džiazo, roko, elektroninėje muzikoje. Analizuojamos ir aptariamos netradicijoms, provokacijos mene aprašyti priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, video medijų sintezės galimybės (pvz., V. Povilonienė ir R. Vyšniauskas, Italija, Žalvarnis).

Muzikos pažinimas ir vertinimas

Muzikos kūryba (improvizuoja, komponuoja, aranžuoja)

Muzikavimas (dainavimas, grojimas)

Dalyko ilgalaikiai planai yra pateikiami skiltyje „[Ištekliai](#)“. Pateiktuose ilgalaikių planų pavyzdžiuose nurodomas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose dalykui numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos BP temos;
- stulpelyje *Tema* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra;
- stulpelyje *Val. sk.* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *30 proc.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;
- stulpelyje *Galimos mokinių veiklos* pateikiamas veiklų sąrašas yra susietas su BP įgyvendinimo rekomendacijų dalimi [Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos](#), kurioje galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP.

MUZIKOS ILGALAIKIS PLANAS 7–8 KLASEI

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas:

Mokymo(si) turinio skyrius	Mokymo(si) turinio tema	Val. sk.	30 proc.	Galimos mokinių veiklos
Muzikavimas (dainavimas, grojimas)	Pasaulio tautų muzika	3–4		Atliekami ir nagrinėjami įvairių tautų ir kultūrų, kitų žemynų muzikos pavyzdžiai, jų gretinimas su lietuvių muzika (pvz., Afrikos, Lotynų Amerikos, Azijos, Okeanijos). Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės jų išraiškos priemonės bei mokomasi jas atpažinti ir išvardinti.
	Senoji muzika	2–3		Komentuojami šiam laikotarpiui būdingi savitumai, muzikos ypatumai, demonstruojami ir atliekami senosios muzikos pavyzdžiai, tinkami muzikuoti (pvz., Antika – Sapho himnas Afroditei; viduramžiai – Guido Areco Ut queant laxis, ankstyvojo daugiabalsumo pavyzdžiai, kt.).

	Populiarioji muzika	3–4		Aptariami populiariosios muzikos žanrų pavyzdžiai, aptariamasi ir komentuojamas socialinio ir kultūrinio konteksto poveikis įvairių rūšių menininkams bei jų kūrybai (bliuzas, rokenrolas, folkrokas, regis, hiphopas), taip pat lietuvių autorių (pvz., T. Makačinas, V. Kernagis).
	Ansamblis	3–4		Aptariama ansamblio sąvoka. Demonstruojami ir išbandomi vokalinės, instrumentinės muzikos pavyzdžiai, atliekant sutartą vaidmenį.
Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas)	Pritarimas dainai	3–4		Aptariami ir išbandomi įvairūs pritarimo ir aranžavimo būdai (pvz., ostinato ir burdonas, būdinga akordų seka, antrasis balsas).
	Muzikos komponavimo principai	4–5		Analizuojamos, apibrėžiamos ir komentuojamos raiškos formos, išsidėsčiusios laike ir paremtos įvairiomis garsų ir pauzių struktūromis. Pateikiami įvairių formų muzikos kūrinių komponavimo principai (kartojimas, kontrastas, varijavimas, plėtojimas); dainos forma (AABA), bliuzo forma (12-os taktų).
	Kompiuterinė muzika	4–5		Analizuojamos kompiuterinės muzikos komponavimo, miksavimo, redagavimo priemonės (virtuali klaviatūra, programėlės, mėgėjiškos programos); aptariami kūriniai, atskleidžiantys kryptingą poveikį asmenybės formavimuisi.
Muzikos pažinimas ir vertinimas	Dermės	1		Aptariama pasaulio muzikos dermių įvairovė. Nagrinėjamos ir išmėginamos įvairios pasaulio muzikoje naudojamos dermės (pvz., pentatonika, bliuzo dermė, kt.), stengiantis į tai pažvelgti per mokymo(si) visą gyvenimą prizmę.
	Pasaulio ritmų įvairovė	1		Analizuojami ir išbandomi charakteringi įvairių kultūrų muzikos ritmai (pvz., Afrikos, Lotynų Amerikos, arabų ritmai, džiazos sinkopės ir svingas; paprastieji ir mišrieji metrai).
	Roko ir džiazos harmonija	1		Susipažįstama su roko ir džiazos harmonijos ypatumais (būdingos akordų sekos). Tyrinėjamos būdingos akordų sekos, septakordas, nonakordas. Mokomasi tai pritaikyti atlikimo ir kūrybos praktikoje.

	Populiarios muzikos stiliai ir sociokultūriniai kontekstai	1		Apibrėžiamos, aptariamoms ir komentuojamos žymiausios šio laikotarpio meno kryptys, nagrinėjami ryškiausi bruožai (ritmenbliuzas ir rokenrolas; fankas ir soulas, regis ir hiphopas); išskiriama protesto muzika ir jos kūrėjai (atlikėjai) (pvz., Miriam Makeba, Bob Marley, Peter Gabriel).
	Džiazo muzikos ypatumai	1		Apibūdinami, nagrinėjami ir komentuojami pagrindiniai džiazo principai (svingavimas, harmonija, improvizacija) ir stiliai (pvz., klasikinis, bibopas, „vėsusis“, laisvasis). Įvardijamos ir įvertinamos to laikotarpio žmogaus teisės, lygios galimybės bei jų poveikis kūrybai.
	Disko ir elektroninė šokių muzika	1		Apibūdinami elektroniniai instrumentai, nagrinėjamos ir komentuojamos kūrimo priemonės (DJ, ritmo mašinos, semplavimas ir garso kilpos).
	Operetė, miuziklas, roko opera; lietuvių miuziklas ir roko opera	1		Apžvelgiamos ir reflektuojamos žanrų įvairovės, aplinkos tvarumo, ugdymo karjerai temos bei jų atspindys mene (pvz., G. Kuprevičius, V. Ganelinas, K. Antanėlis).
	Muzikos kūrinio įspūdis ir poveikis	1		Nagrinėjami objektyvūs ir subjektyvūs kūrinio poveikio aspektai, kas sieja juos su kūrinio savybėmis. Aptariamas įspūdis iš skirtingų perspektyvų.
	Įvairių žanrų, stilių ir subkultūrų muzikos reiškiniai	1		Iš skirtingų perspektyvų (atliekamų funkcijų, muzikos kalbos, kultūrinių) palyginami įvairių žanrų stilių ir subkultūrų muzikos reiškiniai. Įžvelgiamos sąsajos su kitais menais ir dalykais.
Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys	Lietuvos folkloro pavyzdžiai	1–2		Nagrinėjami Lietuvos folkloro pavyzdžiai, atpažįstami ir aptariami jų atspindžiai šiuolaikinėje muzikoje, nusakomi ir paaiškinami ryšiai su kitais menais ir kitais dalykais).
	Žemynų muzika	1–2		Pristatoma žemynų (Australija ir Okeanija, Afrika, Azija, Lotynų Amerika, Šiaurės Amerika.) kultūrų muzika. Įvardijami būdingiausi bruožai, specifiniai kultūriniai ypatumai ir įvertinamas globalizacijos poveikis.

Kitų kultūrų muzikos instrumentai	1–2		Supažindinama su kitų kultūrų muzikos instrumentais, jų sandara ir kilmės istorija. Klausomasi muzikos instrumentų įrašų fragmentų, atkreipiamas dėmesys į jų skambesį ir giminystę (pvz., Europos liutnė ir arabų ūdas, kinų pipa, japonų biva).
Antikinio pasaulio muzika	1–2		Analizuojami ir apibrėžiami pagrindiniai antikinio pasaulio epochos laikotarpio ypatumai, nagrinėjamos šio laikotarpio meno sąvokos (pvz., mūzos; gitara, lyra, aulos; Pitagoras ir muzikos intervalai; hegzametras, poetinės pėdos ir ritmika; teatras ir choras).
Viduramžių muzika	1–2		Analizuojami ir apibrėžiami pagrindiniai viduramžių epochos laikotarpio ypatumai, aptariamasi ir išvardijamos jų susiformavimo priežastys, komentuojami būdingi bruožai, demonstruojami žymiausi meno kūriniai (grigališkasis choralas ir vienbalsumas); natų rašto pradžia; riterių muzika.
Lietuvių folkloro atspindžiai šiuolaikinėje džiazo, roko, elektroninėje muzikoje	1–2		Analizuojamos ir aptiriamos netradiciškumo, provokacijos mene apraiškų priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, videomedijų sintezės galimybės (pvz., V. Povilionienė ir P. Vyšniauskas, Atalyja, Žalvarinis).
Iš viso:	37	(12)	

6.3. Muzikos ilgalaikis planas 9–10 ir I–II gimnazijos klasei

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti Muzikos bendrosios programos (toliau – BP) įgyvendinimo rekomendacijų dalyje [Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai](#). Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimas [Švietimo portale](#) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

[Kompetencijos](#) nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Muzika

Visa bendroji programa Pradinis ugdymas Pagrindinis ugdymas Vidurinis ugdymas

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Ištekčiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

Kūrybiškumo kompetencija

Kūrinys

A1. Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą.

A2. Pristato atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą.

A3. Dalyvauja muzikinėje ir kultūrinėje gyvenime.

Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas) (B)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

B1. Improvizuoja muzikinius dainius.

B2. Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras.

B3. Pristato ir vertina savo bei kitų kūrybą.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio citatų langas:

Muzika

Visa bendroji programa Pradinis ugdymas Pagrindinis ugdymas Vidurinis ugdymas

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Ištekčiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Muzikavimas (dainavimas, grojimas) (A)

Visi pasiekimai 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

A1. Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą.

Klasių koncentras	Siekstinis lygis	Pateikiamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras	Glaustai apibūdina atliekamą kūrinį, išvardija kelis svarbiausius jo stiliaus būdingus bruožus (A1.1).	Apibūdina ir palygina atliekamus skirtingų stilių kūrinius išvardydamas stilių kūriniams būdingas muzikos kalbos ar išraiškos priemones (A1.2).	Analizuoja ir palygina atliekamus skirtingų stilių kūrinius išvardydamas stiliaus išraiškos priemones, paaiškina, kaip jos padeda atsiskleisti tam tikro stiliaus (istorinio, kultūrinio) muzikos atlikimo ypatumus (A1.3).	Savarankiškai analizuoja ir palygina atliekamus skirtingų stilių kūrinius išvardydamas stiliaus išraiškos priemones, paaiškina, kaip jos padeda atsiskleisti tam tikro stiliaus (istorinio, kultūrinio) muzikos atlikimo ypatumus (A1.4).

Mokymo(si) turinys

Lietuvių liaudies, Europos ir pasaulio tautų dainos. 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras.

Atliekama ir analizuojama lietuvių liaudies, Europos ir kitų pasaulio tautų liaudies kūryba. Mokomasi reikšti nuomonę apie muzikos socialinių funkcijų įvairovę. Pristatomos ir komentuojamos pažangių technologijų ir inovacijų galimybės meno pažinimo srityje.

[Tarpdalykinės temos](#) nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktų ikonėlių atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos:

Muzika

Visa bendroji programa Pradinis ugdymas Pagrindinis ugdymas Vidurinis ugdymas

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas dalyku
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Ištekčiai

Klasės

Mokymo(si) turinys

Visas turinys 1-2 klasių koncentras 3-4 klasių koncentras 5-6 klasių koncentras 7-8 klasių koncentras 9-10 (I-II gimnazijos) klasių koncentras III-IV gimnazijos klasių koncentras

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys

Darnus vystymasis

Mokymasis visą gyvenimą

C2.3. Analizuoja įvairių žanrų, stilių muzikos kūrinių savybes ir meninį išpildą. Jį interpretuoja pagal objektyvius ir subjektyvius kriterijus. Muzikos kūrinių savybės ir meninis išpildas. Analizuojamos įvairių žanrų, stilių muzikos kūrinių savybės ir meninis išpildas. Jis interpretuojamas pagal objektyvius ir subjektyvius kriterijus.

Muzikos kūrinių savybės ir meninis išpildas.

Žymiausių kompozitorių ir atlikėjų muzika.

Muzikos kūryba (improvizuoja, komponuoja, aranžuoja)

Muzikavimas (dainavimas, grojimas)

Lietuvių liaudies, Europos ir pasaulio tautų dainos.

Dalyko ilgalaikiai planai yra pateikiami skiltyje „[Ištekliai](#)“. Pateiktuose ilgalaikių planų pavyzdžiuose nurodomas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose dalykui numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos BP temos;
- stulpelyje *Tema* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra;
- stulpelyje *Val. sk.* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius.

Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus;

- stulpelyje *30 proc.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;

- stulpelyje *Galimos mokinių veiklos* pateikiamas veiklų sąrašas yra susietas su BP įgyvendinimo rekomendacijų dalimi [Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos](#), kurioje galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP.

MUZIKOS ILGALAIKIS PLANAS 9–10 ir I–II GIMNAZIJOS KLASEI

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas:

Mokymo(si) turinio skyrius	Mokymo(si) turinio tema	Val. sk.	30 proc.	Galimos mokinių veiklos
Muzikavimas (dainavimas, grojimas)	Lietuvių liaudies, Europos ir pasaulio tautų dainos	4–5		Atliekama ir analizuojama lietuvių liaudies, Europos ir kitų pasaulio tautų liaudies kūryba. Mokomasi reikšti nuomonę apie muzikos socialinių funkcijų įvairovę. Pristatomos ir komentuojamos pažangių technologijų ir inovacijų galimybės meno pažinimo srityje.
	Autorinė daina	4–5		Aptariami ir atliekami pasirinktos tematikos (satyrinė, protesto, meilės ir kitos) dainų pavyzdžiai. Analizuojamos ryškiausios laikmečio asmenybės bei dainoje įprasmintos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos.
	Populiari klasika	3		Atliekami ir analizuojami originalūs ir (ar) aranžuoti klasikinių kūrinių fragmentai, populiariosios klasikos pavyzdžiai.

	Instrumentinė muzika ir ansambliai	3–4		Nagrinėjami ir atliekami įvairių stilių ir sudėties instrumentinės muzikos ir ansamblių pavyzdžiai. Demonstruojami ir aptariami žymiausi įvairūs pavyzdžiai (M. Praetoriuso „Viva la Musica“), pristatomi jų kūrėjai.
Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas)	Modernios ir postmodernios muzikos komponavimo būdai ir technikos	4–5		Susipažįstama su modernios ir postmodernios muzikos komponavimo būdais ir technikomis (pvz., kombinatorika ir serija; sonoristika; intuityvi kompozicija, minimalistinė repeticija).
	Meninė idėja	7–8		Individualiai arba bendradarbiaujant palyginama ir įvertinama įvairių stilių ir kultūrų, pasirinktų žymiausių kompozitorių ir atlikėjų muzika, skirtingas jos interpretacijas. Pritaikydami muzikines žinias mokomasi generuoti meninę idėją ir ją įgyvendinti įvairiais būdais ir (ar) technikomis. Numatoma kūrybinio proceso eiga.
Muzikos pažinimas ir vertinimas	Muziką kaip garsinės raiškos forma	1		Mokomasi analizuoti muziką kaip garsinės raiškos formą, paremtą įvairiomis muzikinėmis struktūromis. Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti. Apibrėžiamas ir paaiškinamas pasaulio kultūrų poveikis muzikos įvairovei ir jos vertei.
	Akordai ir jų sekos	2		Analizuojami muzikos akordai ir jų sekos dažniausiai naudojami dainos pritarimui (ritmo instrumentais, ukulele ar gitara, klaviatūra, kt.; būdingos akordų sekos (pvz., Dm-G7-C). Pristatomos ir aptariamos pažangių technologijų ir inovacijų galimybės muzikos pažinimo srityje.
	Muzikos kūrinių savybės ir meninis išpūdis	1		Analizuojamos įvairių žanrų, stilių muzikos kūrinių savybės ir meninis išpūdis. Jis interpretuojamas pagal objektyvius ir subjektyvius kriterijus.
	Žymiausių kompozitorių ir atlikėjų muzika	1		Įvertinama ir palyginama įvairių stilių, ir kultūrų, pasirinktų žymiausių kompozitorių ir atlikėjų muziką, skirtingos interpretacijos, komentuojamos sąsajos su kitais menais ir dalykais.

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys	Muzika mūsų gyvenime	1–2		Nagrinėjamos žymiausios Lietuvos ir pasaulio koncertų, spektaklių scenos, virtualūs audio gidai, audio ekskursijos, virtualių koncertų platformos. Pristatoma ir analizuojama Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema (LIMIS), leidžianti susipažinti su meno parodomis ar atskirais meno objektais (Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus).
	Muzika ir psichologinė savireguliacija	1		Analizuojama kokią įtaką gali daryti muzika psichikai. Aptariami natūralūs savireguliacijos būdai (mano muzikinio grojaraščio temos: muzika ir meditacija; muzika vietoje kavos; muzika ir judesys).
	Lietuvių folkloras	1		Analizuojama lietuvių muzikinio folkloro žanrinė ir funkcinė įvairovė; regionų ypatumai (Dzūkija, Aukštaitija, Suvalkija, Žemaitija, Mažoji Lietuva). Lietuvoje formavęsi specifiniai atskirų etnografinių regionų kultūriniai ypatumai, radę atgarsį to meto muzikos kūrėjų darbuose.
	Folkloro atspindžiai XX amžiaus muzikoje	1		Analizuojami būdingiausi bruožai, susiformavimo priežastys, nagrinėjami ir aptariami pagrindiniai šio laikotarpio ypatumai, aptariami žymiausi muzikos kūrėjai ir jų darbai (pvz., J. Juzeliūnas, I. Stravinskis, B. Bartokas). Apibūdinamas ir interpretuojamas visuomenės ryšys su dabarties pilietinės visuomenės savikūra.
	Moterys kompozitorės	1		Aptariama ir nagrinėjama lyčių lygybės, lygių galimybių tema. Analizuojamos ryškiausios asmenybės bei muzikos kūriniuose įprasmintos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos (pvz., Sapfo, Hildegarda von Bingen, Mira Bai, G. Baciewicz); lietuvių moterys kompozitorės (pvz., K. Brunzaitė, O. Narbutaitė, R. Šerkšnytė).
	Vakarų muzikos istorijos eskizai	1		Aptariami ir apibūdinami istoriniai tarpsniai, muzikos ypatumų susiformavimo priežastys, stiliai (Viduramžiai, Renesansas, Barokas, Klasicismas, Romantizmas), ryškiausios asmenybės, komentuojami šiam laikotarpiui būdingi savitumai ir demonstruojami žymiausi meno kūriniai.

	Šiuolaikinė muzika	1		Analizuojami, tyrinėjami ir apibendrinami šio laikotarpio muzikos kūrybos ypatumai tiek Lietuvoje, tiek ir pasaulyje. Apžvelgiamos ir reflektuojamos kultūros įvairovės, aplinkos tvarumo, ugdymo karjerai, finansinio raštingumo temos bei jų atspindys XXI pradžios mene, pateikiami ryškiausi populiariosios, elektroninės, alternatyviosios (pvz., ambient, indie rock, free jazz) muzikos pavyzdžiai, interpretacinės galimybės (klasikos kūrinių šiuolaikinės transkripcijos, pvz., A. Vivaldi ar J. S. Bacho kūriniai, atliekami elektrinėmis gitaromis, sintezatoriumi) išskiriama kino filmų, teatro muzika (pvz., lietuviškas filmas, amerikiečių Holivudas, indų Bolivudas, kt.).
	Iš viso:	37	(12)	

6.4. Muzikos pamokų ciklą 5–10 klasėms pavyzdžiai

Pamokų ciklas „Trijų dalių forma“

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai
1 pamoka	Išsiaiškina kas yra trijų dalių forma, klauso muzikinius pavyzdžius, dainuoja (groja) trijų dalių melodijas	Pažinimo	Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą (A1). Pristato, atlieka (vienas ar su kitais) pasirinktą kūrinį, vertina savo ir kitų atlikimą (A2). Nagrinėja kūrinio muzikinės kalbos ir formos ypatybes (C1).
2–3 pamokos	Darbas grupėse. Šasiuviniuose kuria trijų dalių formos kūrinius, pasitelkę kūno perkusiją, balsą, klasėje turimus muzikos instrumentus mokosi atlikti savo kūrybą	Kūrybiškumo Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos	Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą (A1). Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras (B2). Dalyvauja muzikiniame-kultūriniame gyvenime ir vertina asmeninės patirties kontekste (D3).
4–5 pamokos	Darbas porose. Pasitelkę išmaniąsias ar kompiuterines technologijas, kuria ABA formos kūrinius. Poroje aptaria kūrinio idėją, laukiamą rezultatą, kūrinio pobūdį. Dviese kuria skirtingas dalis, antros pamokos pabaigoje jas apjungia.	Kūrybiškumo Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos	Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą (A1). Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras (B2). Nagrinėja kūrinio muzikinės kalbos ir formos ypatybes (C1). Dalyvauja muzikiniame-kultūriniame gyvenime ir vertina asmeninės patirties kontekste (D3).
6–7 pamokos	Keturių pamokų kūrybinių darbų	Komunikavimo	Dalyvauja muzikiniame ir kultūriniame gyvenime (A3).

Pamoka	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai
	pristatymas. Kūrinių lyginimas, aptariamoms muzikos kalbos priemonės, išraiškos savybės.		Pristato ir vertina savo bei kitų kūrybą (B3). Nagrinėja kūrinio muzikinės kalbos ir formos ypatybes (C1). Kūrinio meninį įspūdį sieja su jo muzikinėmis savybėmis, skirtingomis suvokimo perspektyvomis, reflektuoja savo estetinę patirtį (C2).

7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.

7.1. Naudingos interneto nuorodos pradinio ugdymo pakopos muzikos pamokoms.

Jurgitos muzika

Tai muzikos mokytojos Jurgitos Turlienės internetinė svetainė, kurioje ji dalinasi nuotolinių muzikos pamokėlių idėjomis ir metodine medžiaga mažiesiems, įvairiomis naudingomis nuorodomis, pamokų videoįrašais, garso ir vaizdo redagavimo programomis ir kt. [prieiga per internetą:

<https://jurgitosmuzika.lt/>

Muzikutis

Tai muzikos mokytojos Martynos Domarkaitės internetinė svetainė mokytojams ir vaikams. Čia mokytojai ras naudingų edukacinių filmukų, interaktyvių muzikinių žaidimų, kūrybinių projektų, patarimų, kaip galima pasigaminti muzikos instrumentų iš parankinių medžiagų ir buities atliekų.

Prieiga per internetą: <https://muzikutis.com/>

Virtualus pianinas (I)

Tai virtualus įrankis, leidžiantis susipažinti su fortepijono klaviatūra ir ją naudoti muzikavimui, improvizavimui, kūrybai. Yra metronomas, tembrų bankas ir kt. Galimybė įsirašyti atlikimo ir kūrybos bandymus.

prieiga per internetą: <https://virtualpiano.net/>

Virtualus pianinas (II)

Virtuali klaviatūra, skiemeniniai ir raidiniai natų pavadinimai ant klavišų, metronomas.

prieiga per internetą: <https://www.onlinepianist.com/virtual-piano>

Vilniaus humanistinė mokykla (Youtube)

Vilniaus humanistinės mokyklos *YouTube* kanalas, kuriame yra ir muzikos pamokų (žr. Muzika). [prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/channel/UCjZCOL1hbhdrgL0Hf8zooSg>

Dūdorius

Žaidimai, padedantys mokytis natų rašto: natos vietą penklinėje susieti su jos skiemeniniu pavadinimu. Ritmo skaitymo užduotys.

prieiga per internetą: <https://dudorius.lt/>

LRT muzikos pamokėlės

Muzikos pamokėlės per LRT (vaizdo įrašai): balso mankšta, smagūs muzikiniai žaidimai, muzikinės kalbos elementai, balso mankšta, improvizavimas ir kt.

7.2 Naudingi Lietuvos ir užsienio muzikos mokytojų YouTube kanalai ir ištekliai:

VŠĮ "Mano nata" kanalas:

<https://www.youtube.com/channel/UC26EIPrUUpvnjg82y48e5NQ/featured>

Muzikos mokykla "Ugnelė":

https://www.youtube.com/channel/UC_bvGFvwoKaTnjh8VXugcw

Rimgailės muzikos klasė:

<https://www.youtube.com/channel/UCivqnWTZCX8f1Rp6hDbSShw>

MuMok:

https://www.youtube.com/channel/UCL8NAt5wv_eFNqNYwve8agw

Muzikutis:

<https://www.youtube.com/channel/UCgCF9TDoScdSTZAeRBwJtAg>

Trys avietės. Trumpos muzikos pamokėlės mažiesiems

<https://www.youtube.com/channel/UCwXkOyiQCA6czs2JFG40CTA>

Traditional Singing Course:

<https://www.youtube.com/channel/UCY8d97HJKlqk3f81eTTXU8A>

Midnight Music –video mokymai muzikos mokytojams (anglų kalba):

<https://www.youtube.com/channel/UCJfDYHVGmJX7PzCTgfBRZdg>

Grojantiems ukulele:

Ukulaliens – Ukulele Club. Videokanalas besimokantiems groti ukulele. Virš 200 įvairių dainų ir pamokėlių su akordais. Patogi mokymosi metodika: ekrane rodomos akordų sekos ir jų schemas.

[youtube.com/c/UkulaliensUkuleleClub/videos](https://www.youtube.com/c/UkulaliensUkuleleClub/videos)

Ukelelu music. Videokanalas ukulelės mėgėjams. Pateikiama virš 100 mokomųjų filmukų su populiarių dainų melodijomis ir akordų schemomis.

<https://www.youtube.com/c/UkeleluMusic/videos>

Grojantiems išilgine fleita:

New new Channel: <https://www.youtube.com/channel/UCyCu6dHLVmRyjj-aL6cqyww/featured>

Visual Musical Minds: <https://www.youtube.com/channel/UCjUxQg9cHiOYqaRdtZ6pfoQ>

Profesor Pedro Morales Tuto Flauta: <https://www.youtube.com/c/ProfesorPedroMorales>

Aktyvus muzikavimas, kūno perkusija:

Active Music: <https://www.youtube.com/channel/UCS6m6fEte10qM05EGZmTpmQ>

Aktyvūs muzikos klausymo(si) metodai:

TheHarmonyCircle kanalas: https://www.youtube.com/channel/UCUoo7Lw_9zOP_jJdWcg8kQw

Aktyvūs muz. klausymo metodai: <https://www.youtube.com/channel/UCxaTg6t8OCOHc4EAGmINBrQ>

Visual Musical Minds: <https://www.youtube.com/channel/UCjUxQg9cHiOYqaRdtZ6pfoQ>

Maria Jose Sanchez Parra: <https://www.youtube.com/channel/UC5Q0XxBPi41WtXheh6Pqybg>

Irine Smykowski: <https://www.youtube.com/channel/UCdLSD1amdR653bPGD9AhDyg>

Bryan Itzkowitz: <https://www.youtube.com/channel/UCRYHJJbqXOSWiRSjuW8F01w>

MusicalMusic: <https://www.youtube.com/channel/UCB5eBlu1d1U6kIAItnsBdFQ>

Cristina Esteban: https://www.youtube.com/channel/UCOufgLOtp_1LZ4njlWkCy9A

TheSingingSchwartzes: https://www.youtube.com/channel/UCQusc85PiqDIARiOQP_bGhA

Aula de Alodia: <https://www.youtube.com/channel/UCPW-L9t5xGETs-laM1WI7iA>

Mr. Rhodes Music Room: <https://www.youtube.com/channel/UCrzGQrdgDUGE9uNLkQzqRJQ>

Music with Ms.P: https://www.youtube.com/channel/UC_3os2HqGNmtZqh5H_Z1e3w

Austin Reyna: https://www.youtube.com/channel/UC90F_8DF6hFcSSsgrSiMVrg

Musikarma: <https://www.youtube.com/channel/UCX-Yv4jxLwLRqBzIFAH9U4Q>

Mr. Noe: <https://www.youtube.com/c/MrNo%C3%A9/videos>

Musicalikids Actividades Musicales: <https://www.youtube.com/channel/UC3RQuLJnU8niWbsBiZywtkw>

Beatriz Martin- Luengo Guzman:

https://www.youtube.com/channel/UCYNSdr6Fon3O10_7HNyYchQ/featured

Kūno perkusija, skambančios lazdos, puodeliai:

Mrs Durrant: <https://www.youtube.com/channel/UCYys0uAwltVvMQ7zVif6kjw>

Muzikinės vaikų mankštos: <https://www.youtube.com/channel/UCyo7Vk0rlgAneyGUI4r-g8g>

7.3. Skaitmeniniai įrankiai ir priemonės muzikos pamokoms 5-10 kl.

„Zoom“ platforma – nuotolinėms muzikos pamokoms organizuoti. Rekomenduojama įsidedgti (nemokamai) mokinių paskirstymą į darbo kambarius (breakout rooms), apie tai vaizdo 5:17 min. trukmės įrašas liet. kalba: Zoom darbas grupėse – Breakout rooms | Kaip įjungti Breakout room ir išdalinti grupėmis: <https://www.youtube.com/watch?v=ff3o2Lmmz6Q>

„Microsoft Teams“ – nuotolinio mokymo(si) sistema, esanti Microsoft Office 365 platformoje ir skirta pamokų organizavimui, komunikacijai (pokalbiams, vaizdo susitikimams, repeticijoms), turinio kūrimui ir dalinimuisi informacija.

<https://www.youtube.com/watch?v=4WZgIxPy494>

„Moodle” – (*angl. Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment*) – atvirojo kodo žiniatinklinė virtualaus mokymosi aplinka, suprojektuota padėti pedagogams organizuoti ugdymosi procesą.

Vaizdo įrašas skirtas mokytojams, ketinantiems naudoti Moodle įrankį nuotolinio mokymo metu:

<https://www.youtube.com/watch?v=KfPPFotw51U>

„Kahoot!” – nemokamas internetinis įrankis, skirtas apklausoms, viktorinoms ar diskusijoms organizuoti. Dalyviai skatinami varžytis, po kiekvieno atsakymo pateikiamas asmeninis įvertinimas bei užimama vieta, o ryškios spalvos bei smagi muzika sukuria ypatingą nuotaiką: <https://www.iklase.lt/kahoot/>

„Youtube” medžiaga pažinimui, ugdymuisi, – pavyzdžių bankas; Norėdami parsisiųsti garso ar vaizdo įrašą, naudokite <https://yttmp3.cc/>

„Pages“ – programėlė el. knygų kūrimui. Sukurkite savo muzikos pamokų metodikos knygą!

Pasirinkus šabloną, sukurti el. knygą sugebės net pirmokas. Papildomos piešimo ir balso įrašymo galimybės suteiks bet kuriai knygai gyvumo ir patrauklumo. <https://www.iklase.lt/kurkite-el-knygas-su-programele-pages/>

„Lietuvių etninė kultūra. II dalis: Augalija etninėje kultūroje“

Priemonė pateikia tradicinių švenčių, papročių vaizdo, garso pavyzdžių, kurie jungia įvairias tradicinės kultūros meno sritis į visumą. Tinka naudotis integraliems teatro projektams, kūrybinėms užduotims.

<http://mkp.emokykla.lt/etnine2/>

LRT mediateka Mediatekoje – spektaklių, serialų, radijo teatro įrašai, radijo dokumentika, projektai vaikams, kt. <https://www.lrt.lt/mediateka/projektai/mokykla>

„Apie sensorinės įrangos panaudojimą“

Ji sukuria jutiminę erdvę bet kuriame kabinete ar klasėje ir padeda vaikams efektyviau mokytis, atsipalaiduoti ir nusiraminti. Vizualiniai, garsiniai, šviesos pojūčiai kontroliuojami vienu paspaudimu ir pritaikomi pagal pedagogo ir vaikų poreikius. Daugiau nei 200 derinamų vaizdų, garsų, edukacinių žaidimų viename sensoriniame kilnojamame įrenginyje.

<https://www.penkipojuciai.lt/sensorine-iranga/>

Interaktyvios pamokos www.ismaniklase.lt

Tai interaktyvių pamokų portalas, kuriame rasite jau sukurtas interaktyvias pamokas, video mokymus. Ten galite talpinti ir savo sukurtas pamokas.

„Mokomųjų priemonių katalogas”

Pasvalio rajono pagalbos mokiniui specialistų karantino metu ruoštos priemonės darbai su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių. Daug artikuliacijos lavinimui skirtų praktinių užduočių.

<https://ppt.pasvalys.lt/wp-content/uploads/2020/06/PRIEMONI%C5%B2-KATALOGAS-1.pdf>

„elase“ – tai intuityvi ir inovatyvi mokymo(si) valdymo platforma, skirta tiek mokytojams, tiek mokiniams. Paprasta skaitmenizuoti pamokas, tinka naudoti nuotoliniu būdu ir klasės darbui.

<https://elklase.learnkey.lt/login>

„Lietuvių etninė kultūra. I dalis: Gyvūnijos pasaulis etninėje kultūroje“ – naudinga priemonė kuriant integruotas muzikos, etnokultūros ir pasaulio pažinimo pamokas.

<http://mkp.emokykla.lt/etnine/>

Įvedus į google paieškos laukelį „Lietuvių šventinis kalendorius VDU“, sistema jums atvers elektroninę knygą, kurioje rasite detalų visų Lietuvos švenčių aprašymą. Autoriai: Laima Anglickienė, Giedrė Barkauskaitė, Dalia Senvaitytė, Arūnas Vaicekuskas, Asta Venskienė, Vytauto Didžiojo universitetas, „Versus aureus“, 2014 m., (puslapių sk. 240)

GarageBand.

Programėlė muzikos ir garso takelių kūrimui su daugybe įvairių muzikos instrumentų, garso įrašų pavyzdžių: <https://www.iklase.lt/garageband/>

8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.

- Ambrazas A. at al. *Muzikos kūrinių analizės pagrindai*. Vilnius: Vaga, 1977.
- Avramecs B., Muktupavels V. *Pasaulio muzika*. Vilnius: Kronta, 2000.
- Bertulienė I. at all. *Vieversys* [vadovėliai, pratybų sąsiuviniai, mokytojo knygos, garso įrašai 1–4 klasėms]. *Vieversys* [vadovėliai, pratybų sąsiuviniai, mokytojo knygos, garso įrašai 1–4 klasėms]. [vadovėliai, pratybų sąsiuviniai, mokytojo knygos, garso įrašai 1–4 klasėms].
- Church M. *The Other Classical Musics: Fifteen Great Traditions*. 2015.
- Csziksemtihalyi M. *Srautas: optimali išgyvenimo psichologija*. Gargždai, 2016. *Srautas: optimali išgyvenimo psichologija*. . Gargždai, 2016.. . Gargždai, 2016.
- *Dainavimas be sienų*: vokalinio ugdymo tradicijos ir inovacijos. Sud. R. Girdzijauskienė at all. Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2017.
- Dikčius A., Vyčiniene D. *Mano muzika: vadovėlis 5 klasei*. Vilnius: Alma Littera, 1999.
- Dikčius A., Vaišvilienė J., Velička E. *Mano muzika: vadovėlis 6 klasei*. Vilnius: Alma Littera, 2004.
- *Džiazo istorija*. Sud. L. Rimša. Vilnius: Kronta, 2001.
- Elliott D. *Music Matters: a New Philosophy of Music Education*. Oxford University Press, 1995.
- Fletcher P. *World Musics in Context*. Oxford university press, 2004.
- Gordon E. E. *Vaiko muzikalumo puoselėjimas*. Vilnius: Kronta, 1999.
- Girdzijauskas A. *Muzikos klausymo metodai*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto 1-kl, 2012.
- Girdzijauskienė R. *Jaunesniojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas muzikine veikla*. Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2004. *Jaunesniojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas muzikine veikla*. Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2004. *Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2004*.
- Girdzijauskienė R. *Vaikas, muzika, kūryba*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2003. *Vaikas, muzika, kūryba*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2003.
- Hercfeldas, F. *Mažoji muzikos istorija*. Vilnius: Vaga, 1974.
- Jareckaitė S. *Muzikinis ugdymas Vakarų Europoje ir Lietuvoje*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto 1-kl, 2006.
- Jareckaitė S. Rimkutė-Jankuvienė S. *Šiuolaikinio muzikinio ugdymo sistemos*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto 1-kl, 2010.
- Jautakytė Ž., Žebrauskaitė-Šileikienė K. *Muzika 9 klasei (Atrask)*. Kaunas: Šviesa, 2014.
- Jautakytė Ž., Žebrauskaitė-Šileikienė K. *Muzika 10: vadovėlis X klasei*. Kaunas: Šviesa, 2015.
- *Kodėl reikia mokytis muzikos*. Sud. R. Girdzijauskienė. Klaipėda: Klaipėdos universiteto 1-kl, 2019.
- Malikėnienė R. *Muzikos labirintai*. [vadovėliai 5–8 klasėms su kompaktinėmis plokštelėmis (Šok)]. Kaunas: Šviesa, 2010, 2012, 2014.
- *Mokinių muzikos mokymosi pasiekimų vertinimas*. Sud. R. Girdzijauskienė, Ž. Jautakytė. Klaipėda: Klaipėdos universiteto 1-kl, 2016.
- Nakas Š. *Šiuolaikinė muzika*. Vilnius: Alma Littera: 2001.
- *Praxial Music Education: Reflections and Dialogues*. Ed. by. David J. Elliott. Oxford University Press, 2005.

- Randel D. M. *The Harvard Dictionary of Music*. 2003.
- Reimer B. *A Philosophy of Music Education: Advancing the Vision*. Peterson education, 2012.
- Valdorfas J. *Polihimnijos paslaptys*. Vilnius: Vaga, 1977.
- *Vaiko muzikos pasaulis: vaikų muzikinio ugdymo straipsnių rinkinys*. Vilnius: Kronta, 2009.
- Valerio W. H. at all. *Muzikos žaismas: ankstyvosios vaikystės muzikos mokymo programa*. Vilnius: Kronta, 2004.
- Velička E. *Garsų ir tylos paslaptys*. Kaunas: Šviesa, 1995.
- Velička E. *Muzika – mistinis visatos modelis*. Kaunas: Šviesa, 1997.
- Velička E. *Lietuvių etninė muzika pradinio muzikinio ugdymo sistemoje*. Vilnius: LMTA, 2017.
- Velička E. XIX amžius dar čia: kad taptum muzikos istorijos dalimi, turi būti miręs baltasis vyras. *Lietuvos rytas*, 2020-08-04. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/kultura/istorija/2020/08/04/news/xix-amzius-dar-cia-kad-taptum-muzikos-istorijos-dalimi-turi-buti-mires-baltasis-vyras-15815399/>

9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

Rengiama